ԺԸ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4394 4/17 ՕԳՈՍՏՈՍ 1900 ՈՒՐԲԱԹ 22 ՐԷՊԻՒԼ ԱՃԸՐ 1318 ԺԸ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4394

درعلیه غلطه ده (آره‌ولك) غزته‌سی اداره‌خانه‌سی

ՊՈԼԻՍ Ղալաթիա, Նորատունկեան խան

Les annonces sont reçue
à la Direction du Journal "AREVELK"
Galata, CONSTANTINOPLE.

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

20 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԹԵՐԹ
Ազգային, Գրական եւ Քաղաքական

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան	140	Ղրշ
» » »	վեցամսեայ	70	»
» » »	եռամսեայ	40	»
Օտար երկիրներու համար	տարեկան	40	Ֆրք.
» » »	վեցամսեայ	20	»

Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ՚ընդունուի, 115 դրուշի փուլը 100 դրուշի հաշուով։

Տեղական թղթատարի ծախքը բաժանորդաց կը վերաբերի։

Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն։

ՏԿԼՈՋԻՆ ՈՍԿԻ ՍԱՆՏՐ

Ենթադրենք թէ Ուսումն․ Խորհուրդը փափաքելով տկլոզ գլուխ ուսուցչի մը կրթական գործունէութեան յիշատակին առթիւ նոյն ուսուցչին սանտր մը, նոյն իսկ ոսկիէ սանտր մը, նուիրէր, ի՞նչ պիտի մտածէր ամէն ոք, մանաւանդ նուէրընկալ ուսուցիչը։

Նոյնքան հեգնական բան մը ունի կարծես իր մէջ սա մեզի, մեր արդի ողորմուկ կրթական կացութիւնը, վարժապետանոցով մը օժտելու գաղափարը, որ յղացաւ Ուսումն․ Խորհուրդը և որ բոլոր գէշ յղացումներու պէս դժուարին և ցաւագին ծննդաբերութեան մը սահմանուած է։

Երկունքի կողկողագին ցաւերէ ուրիշ ի՞նչ բանի կրնան նմանցուիլ արդարեւ այն անվերջանալի և աղեխարշ բանակցութիւնները կամ լաւ ևս բանակռիւները, կ՚ըսեն ոմանք, որ վարժապետանոցի հաստատման արտաքոյ խնդիրը տեղի կու տայ ընդ մէջ Ուսումնական Խորհրդոյ և Կեդրոնական վարժարանի խնամակալութեան։

Մենք այսպէս ենք, տկլոզ ուսուցչին, ի՞նչ հեգնութիւն, ոսկի սանտր կը նուիրենք, և հասարակութեան մը որ չէնք չնորհք վարժարան մը չունի, վարժապետանոց մը պարգեւել կ՚ելլենք։ Բայց որո՞նք պիտի ըլլան այդ վարժապետանոցի վարժապետները։ Եթէ ունինք բաւականաչափ ուսուցիչներ որ կարող են վարժապետներ հասցնել, ինչո՞ւ համար ի վիճակի չենք եղած չնորհքով վարժարաններ ունենալ և գոնէ միջակ չրջանաւարտներ պատրաստել։ Իսկ եթէ չունինք, ի՞նչ գործնական օգուտ կրնանք սպասել վարժապետանոցի մը հիմնարկութենէն քանի որ հարկ եղած ուսուցիչները չունինք անոր հիմնարկութեան համար։

Մենք նախորդ յօդուածով մըն ալ ըսինք արդէն թէ մեր մէջ կարող ուսուցիչներ չեն պակսիր և եթէ չունենայինք իսկ մասնագէտներ, այդ մասին խնդրանք մը որ բաւականաչափ ամսականի մը, այսինքն փոքր հայնով պիտի հոչակուէր, գետնին տակէն պիտի յարուցանէր, իբրեւ փող Գաբրիէլեան, կարող ուսուցիչներու ամբողջ խումբ մը։

Բայց քանի որ մեր կրթական պիւտճէն բաժնուելով, միջին հաշուով, իւրաքանչիւր ուսուցչի հազիւ ամսական 200 դահեկան գումար մը կը վիճակի, վիճակ ձգելու պէտք չկայ, կարծեմ, գուշակելու համար թէ կարող ուսուցիչը պատրաստելէն աւելի կարենալ գոհացնելու միջոցներուն վրայ պէտք է խորհիլ նախապէս։

Բայց եղածը եղած է և քանի որ այսօր կարող մասնագէտ ուսուցիչներու պէտքը զգացած է Ուսումնական Խորհուրդը որ, իր անունն ալ կ՚արդարացնէ, այդ բանը մեր ամէնէն աւելի մօտէն ուսումնասիրած է հարկաւ, արդեօք փոխանակ վարժապետանոց մը հաստատելու անօգուտ և բազմածախս միջոցին դիմելու, պէտքը տեսնուած վարժապետներու պատրաստութեան համար եւրոպական նմանօրինակ հաստատութիւններէն օգտուիլը աւելի բանաւոր չպի՞տի ըլլար։

Տեսէ՛ք ի՛նչ կ՚ընեն Հրեաները, սա Իսրաէլի ուշիմ զաւակները․ Անոնք Ալիանս Իզրաէլիթ մը ունին որուն չրջանաւարտները թէ՛ Պոլիս և թէ այլուր մարդկային գործունէութեան իւրաքանչիւր ճիւղին մէջ մեր չրջանաւարտներուն յաղթական մրցում մը կ՚ընեն։ Բայց Ալիանս Իզրաէլիթը վարժապետանոց չունի ինք իրեն համար և կ՚օգտուի բոլոր օտար, գերման թէ ֆրանսացի, վարժապետանոցներէն որոնք կը գտնուին ի սփիւռս աշխարհի և ուր կը ղրկէ, խնայողաբար, մասնագէտ ուսուցիչներ պատրաստելու համար, իր վարժարաններու լաւագոյն չրջանաւարտները որ փափաք կը յայտնեն այդ մասին։

Աս մինակ մեզի՞ տրուած է ջուրը պատը և կովը մուսանտարան հանելու հնարիմացութիւնը։ Տարին 5 կամ 6 մասնագէտ ուսուցիչ որ իրաւամբ արժանի ըլլան այդ անուան, կը բաւէ կարծեմ մեր Պոլսոյ բոլոր վարժարանները կազմակերպելու համար։ Արդ մեր չրջանաւարտներէն լաւագոյններէն տարին 5 կամ 6 հատ եւրոպական վարժապետանոց մը ղրկելը, տարեկան 300 ոսկիի մօտ ծախքով մը անկարելի չէ, նկատի առնելով սա պարագան թէ այդ տեսակ կրթական ձեռնարկ մը ամէն երկրի կրթական իշխանութեանց նպաստներու և քաջալերութեան կ՚արժանանայ։

Չենք կարծեր թէ Ուսումն․ Խորհուրդը կարող ըլլայ, հակառակ ամէնախորհրդախորհուրդ խորհուրդներու, աւելի աժանով հաստատել իր մտադրած վարժապետանոցը որուն չրջանաւարտները անշուշտ եւրոպական համալսարանէ մը վկայական ստացած մասնագէտ ուսուցիչներու այնքան պիտի կրնան նմանիլ որքան կը նմանի․․․․ ագռաւը սոխակին։

Եւ քանի որ Կեդրոնական վարժարանի խնամակալութիւնը յանձն կ՚առնէ, իր կարողութեան սահմանին մէջ, մասնակցիլ վարժապետ հասցնելու համար հարկ դատուած զոհողութիւններու, դժուար բան մը չէ տարեկան 300 լիրայի պիւտճէ մը բանալ, բոլոր հայ վարժարաններու օժանդակութեամբ, իրենց անուան արժանի մասնագէտ-ուսուցիչներ պատրաստելու համար Եւրոպայի այս կամ այն ծանօթ հաստատութեան մէջ։

Զ. Ն

ԲԱԲԵՐԴԻ ԳՈՐԾԵՐ

ԲԱԲԵՐԴ, 25 Յուլիս

Ս․ Պատրիարքը մէկ մէկ ամսական նպաստ յատկացուց Լուսհանք և Բասնթայ գեղերու կրթական գործին․ այս եղաւ խթան մը տեղացիներուն որ իրենց արտերուն ցորենէն իրենք ալ մեծ բաժինը հանեն դպրոցին։ Առաջն․ Տեղապահը խօսելով այս մասին, կը բարեմաղթէ որ ուրիշ 5 մեծ գեղերու կրթական գործին ալ մէկ մէկ ոսկիի նպաստ հասնի բարերարներու կողմէն։ Այս տեղ խորհրդածութիւն մը կայ զոր կարեւոր կը համարիմ ի վեր հանել։ Ֆարավրակ հայ գիւղ՝ 140 տուն, կը դիմէ Պոլսոյ հարուստներէն մէկուն՝ գիւղին մէջ միայն վարժարանի հին չէնքը նորոգելու համար, որուն ծախքն է առ առաւելն 50 ոսկի․ Տեղապահը ինք՝ չըներ դիմում ո և է բարերարի, «Դուք դիմեցէք, երբ ինէ հարցնեն, ճշմարտութիւնը կը խօսիմ․» Թէ ինչո՞ւ և ի՞նչ մեղք կը փատէի դիմումին մէջ, չենք հասկնար․ արդեօք եկեղեցւոյ նուիրականութեան դէմ գործած կ՚ըլլայ․ բայց ուրիշ Առաջնորդներու այդ կարգի դիմումները ահա յայտ յանդիման են։ Սրբազան Պատրիարքին այս նպաստը առիթ կու տայ ինձ անգամ մըն ալ յիշել երկու տարի առաջ ըրած մէկ առաջարկութիւնս։ Կիւմիւշխանէի և Բաբերդի մէջ ունինք Ս․ Փրկչեան և Ս․ Քրիստափորի վանքերը․ առաջինը վաղեմի, հասոյթները Բաբերդի գեղերէն ընդունող և ահագին պաչարներ կուլ տուող վայր մը, երկրորդը 50 տարուան, հասութաբեր (իր ագարակէն), վայ մը, բայց թէ ո՞ւր կ՚երթան, ո՞ր անդունդը կը գլորին արդեանց հատիկները, զարմանալի է․ ցորենը տնտեսները (մշակները) կ՚ուտեն, հաճարը՝ եզները, գարին՝ ոչխարները, մեղրը․․․ վանական ժողո՞վը արդեօք, բայց հիմա չատ փեթակ չունի։ Ահա այս երկու անպէտ վանքե՛րը միացնելով մէկ պիտանի վանք կ՚ունենանք, և սակայն նախ Կիւմիւշխանէն Բաբերդի առաջնորդութեան իրաւասութեան ներքեւ դնելու է։ Որովհետեւ այդ քաղաքը Տրապիզոնէ 24 ժամ, իսկ Բաբերդէ 12 ժամ հեռաւորութիւն ունի, և այս վերջնոյն հետ ամէն օր և չարաթ հաղորդակցութեան մէջ է, առեւտրով և զանազան պէտքերով։ Ասկէ զատ Կիւմիւշխանէն գիւղ չունի, իր 200 տուն ժողովուրդէն որը Բաբերդ քաղաքին մէջ հաստատուած ու հոս բնամեկան կապերով զօդուած է, բնակութեան չէնքեր ալ ունենալով, իսկ չատերը գարնան բերան կը թափին մեր գեղերը և փերեզակութեամբ, կօչկակարութեամբ և թիթեղագործութեամբ կը զբաղին, հոկտեմբերին միայն կը դառնան իրենց ծննդավայրը։ Եւ յետոյ Բաբերդ՝ այդ քաղաքին ժողովրդեան հաց ճարելէ զատ, Ս․ Փրկչեան վանքին տարեկան 200 քիլէ ցորեն նուէր կու տայ, թող ուխտադնացութեան առթիւ մատղցու անունով տրուած դաները ու արջառները։ Ահա այս տեսակ պատճառներով Կիւմիւշխանէն Բաբերդի ենթարկելը օգտակար է․ վասն զի ինչ հարկ տէ՛ր Ջըղանայի ահաւոր սարէն անդին, Սեւ Ծովու եզերքին վրայ ունենալ հոգեւոր գլուխ մը, մինչդեռ ասդին 12 ժամ մօտիկը Կիւմիւշխանցիին քեռին, փեսան, կնքահայրը, եղբայրը, զաւակը են․ Բաբերդցիներ դարձած և Բաբերդի հոգեւոր գլուխ խորհրդականները են եղած․ մեր աղջիկները անոնց և անոնց աղջիկները մեր հարսներն են․ Նիւթապէս ու բարոյապէս, ուրեմն ի՞նչ հարկ Տրապիզոնի տալ այդ քաղքին վարչութիւնը։ Եթէ Ս․ Պատրիարքը ուշադրութեան առնէ այս կէտը, քաղաքացիք գլուխ գլուխ տալով երկու վանքերու միացեալ հասոյթներով 20 Բաբերդցի և 10 Կիւմիւշխանեցի որբերու համար կրթարան մը կրնան բանալ Ս․ Քրիստափորի բարձանց վրայ։

Մխիթարական է տեսնել Վարզահան գիւղը, որ 2 տարիէ ի վեր նախակրթարան մը բացած է ինքնօգնութեամբ․ դասախօսն է Պ․ Յովհաննէս Թիւմէնեան, ուսեալ երիտասարդը, բայց չենք կրնար ըսել թէ Տեղապահը քաջալերած չէ այդ գիւղը գէթ իր այցելութեամբ։

Գաւառներէն երբեմն գրուած յօդուածներով այս ինչ անունի գովեստներ երբ կը կարդացուէին, գիտէինք թէ քաջալերութեան առիթ կը տրուի․ դժբաղդաբար Բաբերդցիներէն ոմանք կը չփանան եղեր յօդուածագիրներուս գովեստէն, և ոտք ոտքի վրայ դրած, անհետացած ամիրաներու հովեր կ՚առնեն։

Տարեկան հարցաքննութեանց առթիւ վարժարանաց վերին հսկողները աֆէրիմներու տարափ մը կը տեղացնեն ուսուցչաց գլխէն․ բայց ամսաթոշակի յաւելումի կարգին, «եղբայր, դրամ չկայ» ըսելով, գեղ մըն ալ եթէ չեն առաջարկեր, ուսուցչին քթէն բերնէն կը բերեն։ Խեղճ դաստիարակներուն նիւթական վիճակը արգահատելի է․ առած ամսականներուն չափ ալ պարտք կ՚ընեն․ դրեթէ բացառութիւն չկայ։

Տեղապահ Հայրը 20-30 երիտասարդ արհեստաւորներու խնդրանքին վրայ, կիրակնօրեայ վարժարանի դրութիւն մը պիտի հաստատէ։ Այդ պարոնները ամսական 4 դահեկան պիտի վճարեն դպրոցին հաչուոյն, բայց ուսուցիչներուն բան չկայ, եթէ պահանջեն, «հրաժարականդ տուր ը պատրաստ է»։

Ծիկրաշէն Թաղի Ազգ․ վարժարանին աւագ ուսուցիչը հրաժարելով մեկնեցաւ քաղաքէս․ կը լսեմ թէ Թաղին երեւելիներէն մէկը այնչափ գոհ մնացած է եղեր յիշեալէն, որ մեկնումէն առաջ բաց կ՚ըլլայ եղեր սա աւանդական խօսքը․ «Չեմ թողուր որ երթաս, դպրոցին բոլոր տղաքը կառքիդ անիւներուն ներքեւ կը նետեմ», եթէ ստոյգ է, ահա վարժապետ մը զոր պատուած կ՚ըլլանք մենք, Բաբերդցիներս։

Մ. ՍԱՆՈՍԵԱՆ

«ԷՎՏՈՔՍԻԱ»

Ու ցատկելով նաւակը համբաւաւոր թիավարին․

—Քաչէ՛, Ծորճի, քաչէ՛, ըսի յունարէն։

—Ո՞ր կողմ, ըսաւ մարդը, չուարած։

—Ո՛ւր որ ալ ըլլայ․․․ հեռուները, պատասխանեցի։

Ու կեռի մը մղումին տակ՝ բացուեցաւ նաւակը եզերքէն։

Իրիկնամուտի բոցավառ հրդեհը կը սկսէր գրկել հորիզոնին լայն դղեակը, զոր լեռներու թեթեւ վէտվէտումներ կը կտրէին հեռուն, ու զեփիւռի մեղմիկ հեւք մը կը սրբէր կ՚անցնէր ծովուն թրթռուն մակերեւոյթը, սարսռագին հանգոյցներ տալով անոր։

Թիավարիս ուժեղ բազուկներուն տակ, կը սահէր նաւակը ոսկեզօծ ջուրերուն վրայէն, տանելու համար մեզ հեռուն, հեռո՛ւն․․․։

Ամէնէն սիրուած ու է՛ն չատ խօսուած մարդն էր Ծորճի նաւամատոյցին։ Եւ իրա՛ւ ալ բոլորովին աստառոց մէկն էր․ իր անհատուկ տարօրինակութիւններուն հետ, զարմանալի սովորութիւններ ունէր, որոնց՝ և ո՛չ մէկը կրնար խելք հասցնել և զորս, անդաւանալի յամառութեամբ մը, տարիներով նոյնը կը պահէր։ Օրն ի բուն, արեւին անձրեւին, ոտքը նաւակէն դուրս չ՚ետելէ զատ, գիչերները, նաւաբան քաչելով զայն, մէջը կը պառկէր, անոր չոր, պաղ, մամռոտ սեւ բազմոցներուն վրայ, ծովեզերքներու այն թաց, մութ, խոնա՛ւ նկուղներուն մէջ, ուր խխունջներ և խոնջայլներ միայն կը սողան և նիհար, քոսոտ կատուներ միայն կը յածին ալիքներուն հին նետած ձուկերը որսալու համար։

Իր ամէն բանի մէջ կոկիկ մարդու գովելի վարմունքին, տարիներով զգեստը չփոխելով նոյնը պահելուն, մանաւանդ չքեղ նաւակին տուած անօրինակ խնամքին ու գուրգուրանքին համար ինչե՛ր չէին խօսեր իր վրայ, երբ այդ նաւակը —ո՛վ մտատանջ հանելուկ,—կնոջ անո՛ւն մըն ալ կը կրէր․—Էվտոքսիա՛․․։

Ասոնց վրայ կուգար աւելնալ նաւարհեստին բոլորովին անպատշաճ ընթացք մը, իր արտասովոր խոհուն վիճակը, որ չատերուն համար ծաղրանքի առարկայ կ՚ըլլար երբեմն։ Ցածախորդ չեղած ժամանակ, նաւակը աղւոր մը սրբել մաքրելէն ետքը, գլուխը բազուկին յեց, ժամերով մտածում՝ մտասեւեռում, իր արհեստակիցներուն, ծովի այդ ցփակեաց մարդոց ինչե՛ր խօսիլ չէր տար, մանաւանդ երբ իրենք, անդին խեղկատակ խօսակցութիւններով ու անհամ կատակներով կը սպաննէին իրենց ժամերը։

Ծորճիի դէմ յարուցած այս բոլոր քսու վրախօսութիւններուն և քրթմնջումներուն հակառակ սակայն, ոչ ոք կրցած էր քօղատել անոր գաղտնիքին, որ նաւամատոյցին մարդոցմէն զատ դուրսէն մարդեր ալ կը հետաքրքրէր։ Զարմանալի բաներ ալ կը պատմէին անոր վրայով, երբոր հակասող քմածին գուշակութիւններ բոլորն ալ, բայց ան՝ միշտ նոյն խորհրդաւոր գաղտնիքը կը մնար, իրմով զբաղող մարդոց քով, և այդ իսկ պատճառով, օրէ օր յաճախորդներու և համակրողներու ստուար թիւ մը կը չինէր, ինչ որ, իրաւամբ, աղէկ մէկ բան մը կ՚ըլլար իրեն, ինչո՛ւ որ, իր չարանախանձ կոլէգ ընկերները անոր ստացած օլլստորեական համակիր սիրելիութիւնը չէին կրնար սղմեցնել իրենց վենդերատ սրտին մէջ։ Քանինե՛ր—արհեստակից թէ յաճախորդ—ուզած էին վեր առնել անոր գաղտնիքը պարուրող քօղը, բայց թոյլերան մարդ չէր Ծորճի․ և ոչ մէկը յաջողած էր բառ մը փրցնել անոր բերնէն։

Սակայն, չէ՛մ գիտեր ինչպէս եղաւ, երբ վճռացեալ երեւոյթով եկայ իր նաւակը նետուիլ և վայրկենական տանջող մտածումներս վանելու համար հեռուները տանիլ առաջարկեցի, վճիռ այդ յայտնի պոռթկումը սրտին թելի՞ն դպաւ թէ ինչ, Ծորճի սկսաւ բացուիլ ինծի։

—Սա աշխարհս ասանկ է, բարի յաճախորդս, ըսաւ ռամիկի պարզուկ եղբայրութեամբ ու մխիթարական չեշտ մը դնելով իր խօսուածքին մէջ։ Ամէնքնիս ալ քաչելու համար ստեղծուած ենք․ հանգիստ մարդ չկայ, ո՛չ մէկ տեղ․ ո՞վ վիշտ չունի որ արդէն։

Երկար ատենէ ի վեր անլոյծ մնացած առեղծուած մը քրքրելու յայտնի ուրախութեամբ՝ մօտիկ կ՚ընէի նաւավարիս, խօսելու խայծեր նետելով միշտ։

—Եթէ գիտնայիր դուն իմ գլխուս եկածները, չարունակեց, չատ դիւրին պիտի ըլլար քեզի սփոփուիլ այդ անցաւոր վիշտէդ, որովհետեւ, որչափ որ կըրնամ գուշակել, ատոնք երիտասարդական պզտիկ սրտնեղութիւններ են՝ որոնք կրնան դարմանուիլ կերպով մը, այսօր կամ վաղը, բայց սրտի ուրիշ խորունկ վէրքեր կան, որոնք չեն դարմանուիր, բարի յաճախորդս, չե՛ն դարմանուիր․․․։

«Իմ պատմութիւնս դեռ ինձմէ զատ մէկը չգիտեր․ հասարակ ժողովուրդը մարդուն արտաքինով միայն կը զբաղի և անոր ճզճիմ խելքը չի զօրեր գիտնալ՝ թէ ինչ սոսկալի փոթորիկներ կ՚անցնին երբեմն ամէնէն կոչտ կարծուած սիրտերու մէջ անգամ։ Քանի մը արտասովոր վարմունքներուս համար իբր հետաքրքրական դէմք մը կը ճանչնան զիս նաւամատոյցին վրայ և չեն գիտեր թէ բոլոր այդ ոչ-հասարակ վիճակները ներսս փոթորկող յուզումներուս ճչգրիտ ցոլացումներն են։

«Երանելի օրերու դառն յիշատակով մը կը սկսի պատմութիւնս, զոր ո՛րքան քրքրես այնքան յուզիչ էջեր կը պարզէ։

«Երիտասարդութեան այն անմիչս օրերուն, երբ դեռ տարիքի ամպը իր ճերմակ փոչին չէր ճիւնած գլխուս, բնակած մօտակայ գաւառակիս միակ կտրիճն էի, որուն կը խոնարհէին ամէնէն քաջ կարծուածներն իսկ։ Պեխերուս ծայրերէն մէյմէկ մա՛դ կը կախուէր,—մէ՛ նայիր հիմակուան թափած թելերուն ու գանատումին, միշտ ամէն բան կ՚այլակերպէ,—և քալած ատենս գետինները կը դղրդէի։ Փողոցներէն իմ անցքս ճշմարիտ հմայք մըն էր բոլոր անոնց համար, որոնք գիտէ՛ն կտրիճին յարգը։ Խարազէ լայն տափատս այնպէս մը կը գրկէր սրունքներս և ոսկեթել քղիկս անա՛նկ կը փայլէր այն թիկունքներուս, որ փողոցներէն անցած պահուս մանկամարդ աղջիկներ խելքերնին կը թռցնէին ինծի համար։ Պատուհաններէն կախ կը մնային ժամերով զիս դիտելու համար, ու իմ հեռուէն գալուստս աչքի նչաններով և խաղնոտ կոչերով կը ծանուցուէր իրենց մէջ։

«Մենք, Նաւավար, ձկնորս կամ ջրհանկիր, մեր անուրանալի տգիտութեան հետ կոպիտ բան մըն ալ ունինք մեր վրայ, ու գրեթէ ամէնէն արհամարհուածներն ենք արհեստաւոր դասակարգին․ մեր անունը հոմանիչ է կոչտութեան, սրիկայութեան և բոլոր այն բաներուն՝ որոնք ցած մարդը կ՚որակեն։ Բայց հակառակ այդ անսիրելի ստորնութիւններուն, աղջիկները աւելի մեզի՝ կը սիրեն, քան քիպար կոչուած թեթեւ երիտասարդները։ Մեզի պէս երիկ-մարդ մը ունենալ անոնց համար եթէ ոչ երջանկութիւն, գէթ մէ՛ծ փառք մըն է։ Ու այդ իսկ պատճառով թերեւս, գիւղին է՛ն հարուստ և գեղեցիկ աղջիկը ինծի՝ սիրտ տուաւ։ Ես աւելի առաջ սկսած էի մաշիլ իրեն համար, բայց տարիքիս լրանալուն և «ձեռքս բերնիս հասնիլ»ուն կը սպասէի, երբ օր մը հասկցանք վերջապէս զիրար, եւ բացինք մեր սիրտերը իրարու։

«—Քուկդ պիտի ըլլամ Ծորճիս, ըսաւ խեղճ աղջիկը պաղատագին, գիչեր մը, մութին մէջ, վիզէս կախուած, առանց մտածելու իսկ թէ, օր մը թերեւս աղքատութեան ու չքաւորութեան մէջ պիտի մեռնէր։

ՆՆՈՎ․Բ

(Մնացեալը միւս անգամ)

—)(1)(—

«ԹԵՒՆՈ՛Ց ԿՈՒՋԵՄ»

ԹՕԳԱՏԻ ԲԱՐՔԵՐԷՆ

Մարիամ էր անունը։ Սեւ աչքեր կը հովանաւորէին վարդագեղ այտերը, չըրջանակուած համակ սպիտակութեամբ մը՝ որ կը եշտէր կարմիրը։ Բարեձեւ հասակ մը, ամփոփուած Նորոյթի ճաշակով պատրաստուած զգեստներու մէջ։ Վերջապէս տասներհինգ գարուններու բոլոր չքնաղագիւտ հրապոյրները խտացած էին Մարիամի վրայ, որուն տեսքը վրդովիչ խռովք մը կը հոսեցնէր երիտասարդներու սրտէն։

Բարեկեցիկ չէր ան, և նշանուած էր միջնորեար երիտասարդի մը հետ, որ իր լաւ յատկութիւններով կոչուած էր ճըշմարիտ ամուսին մը դառնալու Մարիամին։ Չէին տեսած զիրար նշանուած ատեննին։ Հայկին մայրը հաւնած էր աղջկան, և այս վերջինիս մայրն ալ երիտասարդին—գոնէ քահանայ մը խոստովանաբար չէր առած երկուստեք հաւանութիւնը—այս բաւական էր․ չէ՞ մի որ ծնողաց կամքը միայն հարկ էր որ կշիռ ունենար (!) այսօրինակ կենսական պարագաներու մէջ։ Եւ սակայն անդիմադրելի խղճ մը կը մղէր նշանուածները զիրար տեսնելու գաղտագողի գէթ։ Մարիամը յաջողած էր, զանազան խոստումներով, համոզել իր տասնամեայ փոքրիկ եղբայրը որ իրեն ցոյց տայ իր նշանածը։ Օր մը, Հայկ իր նոր զգեստները հագած, ածիլուած, գեղեցիկ երեւալու ամէն խոտելի ջանք չխնայած, երրորդ անգամը ըլլալով կ՚անցնէր Մարիամենց դրանն առջեւէն՝ աչքը ամէն կողմ, որ մի գուցէ դրացիները նշմարեն իր այս թերութիւնը և(!) իմացնեն աղջկան մօր։ Մարիամին եղբայրը, անառակ լաճը, դրանը առջեւ խաղացած պահուն, փողոցին ծայրէն Հայկը տեսնելով կը վազէ կամացուկ մը լուր կ՚ուտայ քրոջը, որ տրոփուն սրտով, կը փութայ դրան վրայի փոքրիկ լուսամուտը, ուրկէ երկուքն իրար կը տեսնեն։ Երկուքն ալ կը համակրին իրարու այդ առաջին տեսքէն։

Մարիամի քով այդ համակրութիւնը երթալով սիրոյ կը փոխուի, ու խեղճ աղջիկը միշտ հաճոյակատարութեամբ կը կատարէ ա՛յն ամէն աճեցուն պահանջքները՝ զորս կ՚ընէր պզտիկը՝ եղբայրը, մանկական չարամտութեամբ։

—«Ինծի պտուղ պիտի տաս, քուրիկ, չէ նէ մօրս կ՚ըսեմ թէ․․․»

Չարին մեքենայութիւնները՝ չյապաղեցան պղտորել այդ սիրայօդ զոյգին անխառն վայելքը։ Բարեպաշտ երեւոյթով ծպտուած, Մարկոս, որ խառնագնաց կեանքով մը վատնած էր կէսը այն խոչոր գումարին զոր ժառանգած էր հօրմէն, և խամրեցուցած իր երիտասարդութիւնը քանի մը անպատկառ կիներու հետ կենակցութեամբ, դիպուածով, փողոցին մէջ տեսաւ Մարիամը, որ աւելի աղէկ պլորուելու համար բացուեր էր։ Այդ միջոցին Մարկոս խորհեցաւ թէ աւելի աղէկ էր այդպիսի հրեչտակ մը չարունակ ըմբոշխնել, քան թէ անձնատուր ըլլալ քանի մը վաւաչոտներու՝ որոնք տզրուկի պէս կը ծծեն մարդուն դրամն ու առողջութիւնը։ Որոչած էր․․․ նշանուիլ Մարիամին հետ։ Իմանալով թէ անիկա նշանուած է արդէն, ձեռք առաւ նենգահնար միջոցներ, որոնցմով կը յուսար իր նպատակին հասնիլ։ Իր մօտ կանչեց մէկը այն ջատուկներէն, որոնք, աննշան գումարի մը փոխարէն, կրնան իրենց պառաւական ողորմելի փաստաբանութիւններով և անգոյ խոստումներով քակել սիրակալ միութիւններն իսկ։

—Մարիկ, քեզի մէկ ոսկի կայ, եթէ յաջողիս սա Մարեամը իր նշանածէն ետ ընել տալով ինծի սեփականել։

—Օ՛հ, ատկէ դիւրին ի՞նչ բան կայ, մռմռաց, պառաւը չարամիտ ծիծաղով մը։

Հետեւեալ առտուն իսկ գնաց Մարիամենց։ Մարիամ, անգիտակ լարուած ծուղակին, սովորութեան համեմատ, համբուրեց ձեռքը ջատուկին, և մօրը մէկ ակնարկէն չարժուած, գնաց անդիի սենեակը, կարծելով թէ իր Հայկին ազգականներէն է եկողը։

—Ի՛նչ պչուրիկ է եղեր աղջիկդ, քուրս, Աստուած օճախին պախչիչ ընէ։

—Է՛հ, փառք Աստուծոյ, Տէրոջը պարգեւն է։

—Հարս ըլլալու ատենն է գիտե՞ս, բայց քեզի խորհուրդ կ՚ուտամ որ քիչ մը դժուարահաճ ըլլաս, քանի որ ասանկ աննման գեղեցկութիւն մը ունի ան։

—Աստուծոյ հրամանով նշանեցինք զայն Հայկին հետ։

—Ո՞ր Հայկին, սա Տուտի Խաթունենց Հայկին, աս պասմաճիի՞ն, վա՛խ, ագդրերը կոծելով ձեռքերով և դէմքին գորովալից կարեկցութեան բռնազբօսիկ արտայայտութիւն մը տալով, ափսո՛ս մեղք է եղեր աղջկանդ։

—Ինչո՞ւ, քուրիկս, ի՞նչ, բան մը գիտե՞ս։

—Շա՛տ բան․․․ ինչ փոյթ որ դուն աղքատ ըլլաս, ասանկ խորոտ աղջիկ մը կրնար ամէնէն հարուստ մէկը առնել․ ինչո՞ւ աճապարեցիր։ Այդ Հայկը օրուան չահած օրը կ՚ուտէ, և, եթէ արհեստը չբանի, ինչպէս հիմա, անօթի կը մնայ, անօթի, և քու աղջիկդ ալ անոր հետ․․․։

Այս խօսքերը յուզած էին աղջկան մօրը սիրտը, և, պառաւը խօսակցին դիդիմագիծութեան այլայլումէն գուշակելով իր խօսածներուն ազդեցութիւնը՝ չարունակեց․

—Ասկէ զատ, այդ երիտասարդը, չ՚իմացա՞ր, կիրակի օրերը գէշ ընկերներու հետ գինարբուկի կ՚երթայ եղեր այգիները․․․ սրիկայ մըն է եղեր․․․ չիտակը, քո՛ւրիկս, իմ աղջկանս չափ կը ցաւիմ կոր զաւկիդ․․․ աւա՛ղ։

—Աստուա՛ծ իմ, գոչեց Մարիամին մայրը, սաստկապէս ցնցուած, աս ինչե՛ր կը լսեմ, մե՛ղք զաւկիս։

—Մե՛ղք քեզի ալ․․․ մինակ զաւկդ չէ որ պիտի տուժէ հապա դուն ալ։ Գիտեմ թէ որբեւայրի մըն ես, չունիս չափահաս զաւակ մը որ նեցուկ ըլլայ քեզ․ Մարիամը երթալէն ետք, ո՛ւր պիտի մնայ վիճակդ։ Հիմա աղջկանդ հետ կը գործէք կ՚ապրիք կոր, վե՛րջը․․․։ Եթէ հարուստի մը տուած ըլլայիր զայն, քեզի ալ իր տունը կը տանէր և հազարաւոր կեանք կ՚անցընէիր հոն։ Ոչ գործել պէտք էր և ո՛չ աշխատիլ․․․ հանգիստ․․․։

—Է՛, չիտակ է, վրայ բերաւ խեղճ կինը, վասն զի քարը ճիշդ նչանակէտին զարկած էր ջատուկը, չօչափելով և բառնալով ա՛յն դժուարութիւնը որուն վրայ ամէնէն չատ կը մտածեն այրի կիները՝ իրենց աղջիկը հարսնացնելու ատեն։

—Ամէնը աս չէ հիմա, եթէ հարուստի մը տաս Մարիամը, նշանածը անոր թեւնոց կ՚ընէ (*) չա՛տ չա՛տ ոսկի կ՚ընէ, կանոնաւոր զգեստ, գոհարազարդ մատանի կը պատրաստէ։

Ալ մեր պառաւը իր ձեռքին մէջ առած կը կարծէր աղջկան մայրը, և ճիշդ վայրկեանը կը նկատէր իր թագուն նպատակը առաջադրելու։

—Մի՛ լուծուիր, յուսահատութիւնը անօգուտ բան է, ամէն դժուարութիւն կարելի է բառնալ․ ես, քեզի իբրեւ անկեղծ կարեկցող մը, գտած եմ նոր փեսացու մը, որ հարուստի մը վերագրեալ ամէն առաւելութիւնները ունի, ետ բրէ աղջիկդ Հայկէն և անոր նչանենք։

ՄԻՍԱՔ ՓԱՆՕՍԵԱՆ

(Շարունակելի)

(*) Թօգատի մէջ դրամօժիտը գոյութիւն չունի․ ընդհակառակը մանչուն կողմը պարտաւոր է իր կարողութեան համեմատ, զարդեղէններ և հանդերձեղէններ պատրաստել հարսնցուին։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Չինու դէպքեր

Տէրութիւնները. — Նայէ Ֆրայէ Բրեսէի մէջ կը կարդանք.

«Բոլոր մեծ տէրութիւնները ընդունեցին Վալտէրսէ կոմսին անուանումը իբրեւ ընդհանուր հրամանատար Մայրագոյն Արեւելք գտնուող միջազգային զինուորներուն։ Անգլիա և Մ. Նահանգները միայն պայմաններ դրին։ Ամերիկեան կառավարութիւնը կ'ուզէ որ Վալտէրսէ կոմսին ընդհանուր հրամանատարութիւնը տեւէ մինչեւ այն ատեն որ Բէքինի օտար դեսպանները և օտարականները ազատին։ Անգլիա ալ պայման կը դնէ որ Վալտէրսէ կոմսին ազդեցութեան շրջանակը միայն Բէ-Չիլիի նահանգին մէջ սահմանափակուի։ Անգլիա և Մ. Նահանգները այդ պայմանները առաջարկած են այն պատճառով որ Բէքինի օտար դեսպանները ազատելու զինուորական գործողութիւնները միայն Բէ-Չիլիի նահանգին մէջ պիտի կատարուին և թէ այդ գործողութիւններուն առաջին շարժառիթն է դեսպաններուն ազատումը։ Անգլիոյ վարմունքը առաջ կու գայ՝ Եանկ-Չէի մէջ իր ազդեցութեան շրջանակին հետեւանքով։ Մ. Նահանգներն ալ սա պատճառով կը վարանին թէ Գերմանիա, Ֆրանսա ու Ռուսիա կ'ուզեն անյողդողդ պատերազմը շարունակել որով Չինու խնդիրը փութով պիտի կարգադրուի։ Ուաշինկթընի մէջ այս կարծիքը բացարձակապէս կը յայտնուի, թէեւ այնչափ լուրջ հանգամանք մը չունի։ Անգլիա ուրիշ պայման մըն ալ կ'առաջարկէ, ինչ որ բուն իսկ առաջարկած պայմանին պէս՝ այսինքն թէ Վալտէրսէ կոմսին ընդհանուր հրամանատարութեան ազդեցութիւնը Բէ-Չիլիէն անդին չանցնի, թերեւս բան մը չէ։ Անգլիա կ'ուզէ որ միւս տէրութիւններն ալ միեւնոյն եղանակով վաւերացնեն գերման ընդհանուր հրամանատարին ընտրութիւնը։ Անգլիա այդ կերպով կ'ուզէ որ միւս տէրութիւնները անուղղակի կերպով ընդունին թէ Մեծն Բրիտանիա իրաւունք ունի Եանկ-Չէի մէջ վերահաստատել ու տեւական ընել խաղաղութիւնը և բարեկարգութիւնը։ Աւելորդ է ըսել թէ այդ պայմաններուն մէջ իսկ Վալտէրսէ կոմսին ընդհանուր հրամանատար կարգուիլը եա պիտի չմնայ, որովհետեւ բոլոր Տէրութիւնները համակարծիք են Անգլիոյ այն նպատակին թէ Չինու, Բէքինի ու Բէ-Չիլիի մէջ եղած յարձակումներուն վերջ մը տրուի և օտարականներու դէմ եղած թշնամական շարժումները Չինու միւս մասերն ալ չտարածուին։ Անգլիական Տէյլի Կրաֆիք լրագիրը որուն համար կ'ըսուի թէ յարաբերութիւններ ունի Լորտ Սոլզպէրիի հետ, ծանուցանելէ յետոյ թէ Լի-Հունկ-Չանկ հաշտութեան բանակցութեանց ձեռնարկելու համար հրաման ստացած է Չինու կառավարութենէն, կարգ մը պայմաններ կ'առաջարկէ յայտարարելով որ Տէրութիւնները միայն այդ պայմաններով պիտի բանակցին հաշտութեան համար։ Այդ պայմաններն են՝ Ա. Բէ-Չիլիի չինական կանոնաւոր զինուորները այլեւս զէնքի չդիմեն և Բ. Բէքին քաղաքը յանձնուի միջազգային զինուորներուն և դեսպանները ազատուին։ Յայտնի է թէ Անգլիոյ կողմէ առաջարկուած այդ պայմանները միւս տէրութեանց կողմէ ալ պիտի ընդունուին։ Չինու կառավարութիւնը եթէ ընդունի այդ պայմանները, այն ատեն կարելի է բանակցիլ՝ յանցաւորները պատժելու, պատերազմական տուգանք վճարելու և արդի տագնապին պատճառ եղած անձանց արարքներուն այլեւս չկրկնուելու մասին ապահովութիւն տալու համար։ Գերմանիա, Ռուսիա և միւս տէրութիւնները ատկէ աւելին չեն ուզեր։ Անտարակոյս ընդհանուր հաւանութեան պիտի արժանանայ այն ծրագիրը, որով Անգլիա պայմաններ կ'առաջարկէ թշնամութիւնները դադրեցնելու և հաշտութեան բանակցութեանց սկսելու համար։»

Գերմանիա եւ Ռուսիա. — Լոքալ Անձայկըր ռայխս կը խօսի Գերմանիոյ եւ Ռուսիոյ համաձայնութեան մասին.

«Չինու խնդրին բանակցութեանց մէջ Գերմանիոյ ու Ռուսիոյ համաձայնութիւնը բարեկամական այն տեսակ հանգամանք մը ունի որ ապագային համար ալ գոհացուցիչ ազդեցութիւն մը պիտի ունենայ միջազգային գործերուն վրայ։ Վեհ. Ցարն էր որ ամէնէն առաջ գոհունակութիւն յայտնեց Վալտէրսէ կոմսին ընդհանուր հրամանատար կարգուելուն համար։ Քէօլնիշէ Ցայթունկի մէջ Վիլհէլմ կայսեր մէկ հրամանագիրը հրատարակուած էր թէ Չին ղրկուած գերման զինուորները ցամաք ելլելնուն պէս պէտք է ռուս զօրավարին հրամանին տակ դրուին, սպասելով Վալտէրսէ կոմսին ժամանումը։ Այդ հրամանագիրն ալ նոր ապացոյց մըն է թէ Գերմանիոյ և Ռուսիոյ միջեւ փոխադարձ վստահութիւն մը կը տիրէ։»

Ընդհանուր հրամանատարը. — Վալտէրսէ կոմսին անուանման մասին Նովօսթի ռուս լրագիրը կ'ըսէ. — «Չինու խնդրին երեւան բերած կարեւոր դէպքերէն մէկն ալ Վալտէրսէ կոմսին միջազգային զինուորներուն ընդհանուր հրամանատար կարգուիլն է։ Տէրութիւնները անոր համար հաւանեցան այդ անուանմանը որ Չինու մէջ ամէնէն աւելի վնասուողը Գերմանիան է։»

Բեդեռսպուրկսքիա Վիէտոմոսթի ալ ըսելով որ Վալտէրսէ կոմսը երեք շաբաթ վերջը ճամբայ պիտի ելլէ, հաւանական կը նկատէ թէ ընդհանուր հրամանատարը հոն չհասած միջազգային զինուորները գրաւած ըլլան Բէքինը, սակայն քանի որ Վալտէրսէ կոմսին առաքումը անհրաժեշտ կը դատուի, ըսել է թէ Բէքինը գրաւելէն ետքը ծագելիք դժուարութիւններուն համար է։ Ուստի, կը յարէ նոյն թերթը, այդ պատճառով բնական կ'երեւայ Վալտէրսէ կոմսին ուղեւորութեան երեք շաբաթ յետաձգուիլը։

Ռուսական ուրիշ լրագիր մըն ալ կ'ըսէ թէ բնականաբար գոհունակութեամբ պիտի ընդունուի Վալտէրսէ կոմսին նման ծանօթ և ընդհանուրին վստահութիւնը վայելելող զինուորականի մը անուանումը։ Մարէշալը առաջին կարգի զինուորականի մը համբաւը վայելելէ զատ, Գերմանիան պէտք եղածին պէս ներկայացնելու կարողութիւնը ունի։ Միայն ցաւալի կէտը այն է թէ Վալտէրսէ կոմսը տակաւին Չին չհասած հոն կարգ մը զինուորական կարեւոր գործողութիւններ կատարուած պիտի ըլլան։

Բէքինի ամերիկեան դեսպան Պ. Քոնկըր նոր հեռագիր մը ուղղելով Քանթոնի ամերիկեան հիւպատոսին ծանուցեր է թէ Բէքինի մէջ անկարգութիւնները կը շարունակեն և թէ դեսպանները մինչեւ վերջը հաստատուն պիտի մնան իրենց եղած տեղը։

Ռուս կառավարութիւնը երեք ամսուան համար վարձեց Չիթա տի Միլանօ շոգենաւը, որ Օտեսա երթալով անկէ ռուս զինուորներ պիտի փոխադրէ Մայրագոյն Արեւելք։

Վիեննայէն կը հեռագրեն թէ Բայզերին Մարիա Թերէզա աւստրիական շոգենաւը օգոստոս 7ին Թագու հասեր է եւ հետեւեալ օրը նաւազներու գումարտակի մը միջոցաւ գրաւել տուեր է Թոնկ-Քոյի մօտ վտանգի տակ գտնուած երկաթուղիի գիծը։ Միջազգային զինուորները Եանկ-Ցուն գրաւելէ ետքը, երեք օր հոն մնացեր են հանգիստ առնելու համար։

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Թիէն-Ցին, 12 Օգոստոս. — Օգոստոս 1ին Բէքինէն ճամբայ ելած սուրհանդակներ տեղեկութիւն կու տան թէ Մայր Կայսրուհին քանի մը օրուան համար ուտելիք տուեր է օտար դեսպանատուններուն։ Լի-Բունկ-Հէնկ զօրավարը երկու օր երկու հրետանիով ռմբակոծեր է դեսպանատուները։ Միսիոնար մը որ զինուորներու խումբի մը ուտելիք գտնել փորձած էր, սպաննուեր է։

Լա Հէ, 14 Օգոստոս. — Բէքինի հոլանտական դեսպանը ծածկագիր հեռագրով մը կը ծանուցանէ թէ բոլոր Հոլանտացիները ողջ առողջ են։

Պէրլին. — Թիէն-Ցինէն օգոստոս 8 թըւականով կը հեռագրեն Վոլֆ գործակալութեան. — Վոյաք ռուս դնդապետը Բէքինէն լուր առաւ թէ յուլիս 31էն օգոստոս 1ի գիշերը նորէն ռմբակոծուեր են դեսպանատուները. եւրոպական գերեզմանատունը սրբապղծուեր է և թէ օտարականները ութ օրուան համար միայն պաշար ունին։

Քէօլն. — Բարիզէն կը հեռագրեն Քէօլնիշէ Ցայթունկի. — Վալտէրսէ կոմսին Չինու միջազգային զօրքերուն հրամանատար կարգուելու մասին Ֆրանսայի պատասխանին յապաղելուն պատճառը այն է թէ Պ. Լուպէի նախագահութեամբ գումարուելիք նախարարաց Խորհուրդի մը մէջ միայն կարելի է ո՛ և է որոշում տալ։ Այդ Խորհուրդը պիտի գումարուի այն ատեն, երբ Բարիզ վերադառնայ Պ. Լուպէ որ այս միջոցիս բացակայ է։

Ուաշինկթըն. — Ամերիկեան կառավարութեան պատասխանը Չինու կայսեր այն հրամանագրին որով լիազօր իշխանութիւն կը տրուի Լի-Հունկ-Չանկի՝ հաշտութեան մասին բանակցելու, կ'ըսէ թէ անկարելի է բանակցութիւններ կատարել, մինչեւ որ վստահացուցիչ երաշխաւորութիւններ չտրուին դեսպաններուն և օտարականներուն կեանքին համար. նաեւ թէ միջազգային զինուորները առանց արգելքի Բէքին պիտի մտնեն։

— Չէֆ զօրավարը օգոստոս 10 թուականով կը հեռագրէ թէ առջի օրը Հօսամու հասեր է՝ Թիէն-Ցինի ու Բէքինի կէս ճամբան։

Բարիզ. — Հնդկաչինի կուսակալը կը հեռագրէ թէ անգլիական աղբիւրէ առնուած լուրերու նայելով միջազգային զինուորները 25 քիլօմէթր հեռուն կը գտնուին Բէքինէն։

Պէրլին. — Վոլֆ գործակալութիւնը կը ծանուցանէ թէ Ֆիւրսթ Պիզմարք գերման յածանաւը օգոստոս 12ին Ցինկթաու հասեր է։ Վիքթէնկս շոգենաւը՝ նաւազներու առաջին վաշտին հետ, և Ֆրանքֆորթ՝ երկրորդ վաշտին հետ օգոստոս 13ին Ցինկթաու հասեր և նոյն օրը դէպի Թագու ճամբայ ելեր է։

ԵԱՆԿ-ՑՈՒՆԻ ՃԱԿԱՏԱՄԱՐՏԸ

Լոնտոնի լրագիրները իրենց երկուշաբթի օրուան թիւին մէջ Թագուէն և Չի-Ֆուէն երկար հեռագիրներ հրատարակած են՝ նոր մանրամասնութիւններ աւելցնելով Եանկ-Ցունի ճակատամարտին վրայ որ կ'երեւայ թէ նախապէս ըսուածէն շատ աւելի կատաղի եղած է։ Ամէնէն աւելի Անգլիացիները ու Ամերիկացիները մասնակցեր են։ Չինական զինուորներուն դիրքը մարտկոցներու եօթը գիծերէ կը բաղկանար՝ իրարմէ երկու հարիւրական մէթր հեռաւորութեամբ։ Չինացիները, ինչպէս ծանուցինք, հետզհետէ ետ քաշուեր են իւրաքանչիւր մարտկոցէ՝ միշտ կրակ ընելով։ Այդ պատճառաւ է որ Անգլիացիներուն և Ամերիկացիներուն կորուստը շատ աւելի եղած է՝ առաջիններէն 200 մեռեալ ու վիրաւոր և վերջիններէն 250։ Ճակատամարտը չորս ժամէ աւելի տեւած է։ Միջազգային զինուորներուն ընդհանուր բանակետը առայժմ Եանկ-Ցունի մէջ պիտի հաստատուի և պաշարներու և ռազմամթերքներու առաքումը այդ տեղէն պիտի կատարուի։ Եանկ-Ցուն կարեւոր է ռազմագիտական տեսակէտով, վասնզի հոն է որ կը միանան Բէքին տանող երկաթուղիի գիծը ու խճուղին։ Բէյ-Հօ գետն ալ բաւական պատուար մըն է այդ տեղին համար։ Միջազգային զինուորները երեք օրուան հանգիստէն ետքը ճամբայ ելած են դէպի Լոֆա որ երկաթուղիի յաջորդ կայարանն է։

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ

ՆԱԽԱԳԱՀԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆԸ

Պ. Պրաէն ճառ մը խօսեցաւ յայտարարելու համար թէ կ'ընդունի հանրապետականներուն կողմէ ընտրելի ըլլալ Մ. Նահանգաց նախագահութեան։ Պ. Պրաէն պարզեց իր նոր ծրագիրը որ մինչեւ հիմա գիտցուածէն տարբեր է զանազան կէտերու վրայ։ Հին ծրագրին քանի մը կէտերը մութին մէջ թողուած և ուրիշներ ալ աւելի մեղմացած են։ Ծրագիրը հիմա բնաւ չի խօսիր արծաթի կուսակցութեան խնդրին վրայ, որուն այնչափ սրտանց փարած էր երբեմն. մինչդեռ մասնաւոր կարեւորութիւն մը կու տայ երկրակալութեան դէմ հետեւանքներուն վրայ որուն կատաղի հակառակորդը կը հռչակէ ինքզինքը։ Պ. Պրայըն կը խոստանայ թէ երբ նախագահ ընտրուի, Խորհրդարանը արտասովոր գումարման մը պիտի հրաւիրէ Փիլիփփինեանց անկախութիւնը հռչակելու համար՝ Քուպայի մէջ եղածին պէս։ Պ. Պրաէն սաստիկ կը խօսի հարաւային Ափրիկէի պատերազմին վրայ.

«1896ին բոլոր կուսակցութիւնները բացարձակապէս համակիր էին Քուպայի, բայց հիմա որ պատերազմ մը կայ հարաւային Ափրիկէի մէջ, այս երկրին մէջ երկրակալութեան հանրապետական կուսակիցները չեն համարձակիր բառ մը իսկ արտասանել ի նպաստ խեղճ Պօէրներուն։»

Պ. Պրայըն իր բանախօսութիւնը արտասանելէն ի վեր, Պ. Մաք Քինլիի ընտրութեան հաւանականութիւնը աւելի շատցած է։

ՔՈՒՊԱ

Քուպայի կուսակալ Ուտտ զօրավարը որ Ուաշինկթըն կը գտնուէր, Հավանա վերադարձաւ։ Մեկնելէն առաջ պատերազմական նախարարին հետ համաձայնեցաւ, որպէս զի Քուպա գտնուող ամերիկեան զինուորներուն թիւը հինգ հազարի վերածուի դեռ քանի մը ամիս։ Ուտտ զօրավարը սեպտեմբեր 15ին պիտի գումարէ Քուպայի ընտրողները՝ ընտրելու այն պատուիրակները որոնք Հավանայի մէջ նոյեմբեր 5ին գումարուելիք սահմանադիր ժողովը պիտի կազմեն։ Այդ ժողովը Քուպայի սահմանադրութիւնը պատրաստելէ զատ, պիտի կազմակերպէ ընտրութիւնը այն պաշտօնեաներուն, որոնց պիտի փոխանձուի կառավարութիւնը. նաեւ Մ. Նահանգաց հետ համախորհուրդ, պիտի սահմանէ Մ. Նահանգաց և Քուպայի միջեւ կենալիք յարաբերութիւնները։ Կ'ըսուի թէ ամերիկեան կառավարութիւնը Քուպայի անկախութիւն տալով հանդերձ, պիտի ուզէ, մանաւանդ արտաքին ու ելմտական խնդիրներու վրայ քոնթրոլի իրաւունք մը ունենալ, ինչպէս Մեծն Բրիտանիա ունէր Թրանսվալի վրայ։ Կղզիին արտաքին յարաբերութիւնները պիտի վարէ Ուաշինկթընի դահլիճը։ Քուպա, առանց Մ. Նահանգաց հաւանութեանը, պիտի չկրնայ պատերազմ հրատարակել։ Ամերիկեան կառավարութիւնը վէթոյի իրաւունք պիտի ունենայ այն օրէնքներուն վրայ որոնք Քուպայի պարտքերը կ'աւելցնեն սահմանադրութեան գծած քանակութենէն աւելի։ Մ. Նահանգները որոշեալ պայմանաժամի մը համար իրենք պիտի կատարեն Հավանայի և ուրիշ քաղաքներու նաւահանգիստներու ամրոցներուն պահպանութիւնը։ Լրագիրները այս միջոցիս կը վիճաբանին կառավարութեան այն ձեւին վրայ զոր սահմանադիր ժողովը պիտի ընդունի։ Ազգային կուսակցութիւնը որուն պետն է Մաքսիմօ Կոմէզ, և որ մեծամասնութիւնը կը կազմէ, կը պահանջէ որ Մ. Նահանգաց կառավարութեան ձեւովը ըլլայ. իսկ հակառակ կուսակցութիւնը խորհրդարանական տարբեր դրութիւն մը կ'ուզէ. այդ վերջին կուսակցութիւնը կը կազմեն ինքնօրինութեան նախկին կուսակիցները։

ՓՈԹՈՐԻԿԸ ՍՈՖԻԱՅԻ ՄԷՋ

Սոֆիայի լրագիրները օգոստոս 15ի չորեքշաբթի օրուան իրենց թիւին մէջ հետեւեալ մանրամասնութիւնները կու տան սաստիկ փոթորիկի մը վրայ, որ երեքշաբթի գիշերը գրեթէ մինչեւ առտու տեւեր է, ամէն կողմ մեծ վնասներ հասցնելով.

«Վլանտաեա ու Բէրլովէց գետակները երկու տեղ յորդեցան և ողողեցին շրջակայ պարտէզները ու տուները։ Քանի մը փայտաշէն կամուրջներ և կամրջակներ հեղեղներէն քշուելով տարուեցան. ծառեր արմատախիլ եղան։ Սուրբ Կամուրջին մօտ գտնուած տուները ամէնէն աւելի վնասուեցան։ Բնակիչները, մեծ մասը աղքատ, ստիպուեցան հեռանալ իրենց բնակարաններէն, վասն զի քանդուած էին։ Կէս գիշերէն ժամ մը առաջ էր որ ջրանցքին ջուրերը սկսան յորդիլ՝ Ջաղացքին մօտ, որուն բացուածքը շատ նեղ կու գար հեղեղին։ Ջուրերը հետզհետէ կը բարձրանային աններեւակայելի արագութեամբ և երբ ջրհանկիրներ կէս գիշերին օգնութեան փութացին, ամբողջ թաղը լիճի մը կերպարանքը առած էր։ Անմիջական կերպով երեք ջրանցքներ բացուեցան, որպէս զի ջուրերը Վլատաժայի մէջ հոսին։ Ջրհանկիրները առտուան դէմ միայն կրցան աւարտել այդ ծանր աշխատութիւնը, զոր կը վարէին զինուորական հրամանատար Բէթրով գնդապետը և ոստիկանապետ Պ. Պանուաչէվ։ Թաղին բնակիչներէն շատերը մեծ դժուարութիւններով ազատուեցան։ Իւչ Բունար թաղին մէջ և անգլիական հիւպատոսարանին շրջակայքն ալ մեծամեծ վնասներ պատահեցան։ Կառապան մը որ գիշերը քաղաք կը մտնէր, իր ձիուն հետ խեղդուեցաւ։»

ՄԱՐԴԱՀԱՄԱՐ

ՆՈՐ ԿԱՆՈՆԱԳԻՐ

(Շար. երէկի թիւէն)

ՄԱՍՆ Է.

Մարդահամարի արձանագրութեանց համար առնուելիք ծախքերուն աստիճանները:

Յօդ. ԾԱ. — Ամէն անոնք որոնք նոր նուֆուս թէզքէրէսի կ'առնեն կամ հինը կը փոխեն և կամ կորսնցնելով նոր մը կ'առնեն, մէկ ղրուշ պիտի վճարեն։ Իսկ անոնց որ իրենց օրապահիկը չճարելու չափ աղքատ են, գիւղին կամ թաղին կողմէ տրուած հաստատագրին համաձայն, ձրի պիտի տրուի։

Յօդ. ԾԲ. — Առ հասարակ ծնունդներու համար տրուած իլմուխապէրներէն մէկ ղրուշ, իսկ արձանագրութիւնը կատարուելէ յետոյ տրուած նուֆուս թէզքէրէսիէն դարձեալ մէկ ղրուշ պիտի առնուի։

Յօդ. ԾԳ. — Ամուսնութեանց մասին տրուած իլմուխապէրները երեք կարգի բաժնուած պիտի ըլլան և առաջինին համար հինգ, երկրորդին համար երեք և երրորդին համար մէկ ղրուշ ծախք պիտի առնուի։

Յօդ. ԾԴ. — Տեղափոխութեանց առթիւ տրուած իլմուխապէրներուն համար, մէկ ընտանիք ըլլալու պայմանով, մէկ ղրուշ պիտի առնուի տանտիրոջմէն։

Յօդ. ԾԵ. — Ամուսնաթողութեանց և մահերու իլմուխապէրները բոլորովին ձրի պիտի տրուին։

Յօդ. ԾԶ. — Նախորդ յօդուածներու համաձայն, դէպքերու յատուկ տպագրուած իլմուխապէրները և թուղթերը դայմագամին կնիքովը կնքուած՝ պիտի յանձնուին մարդահամարի վարչութեան։ Ծնունդներու, մահերու և տեղափոխութեանց իլմուխապէրներուն համար առնուած գումարին կէսը պիտի թողուի իմամներուն, մուխթարներուն և ոչ-իսլամ հասարակութեանց հոգեւոր և աշխարհական պաշտօնեաներուն. իսկ մնացեալ կէսը և նուֆուս թէզքէրէսիին համար գանձուած ծախքը կառավարութեան անուանն պիտի յանձնուի։ Երեք ամիսը անգամ մը այդ գործողութեանց հաշիւները պարունակող տետրակ մը պիտի շինուի, որ գաւառակին Իտարէի ժողովին կողմէ պիտի հաստատուի. անոր պիտի կցուին դէպքերու թուղթերը ու պիտի ղրկուի գաւառակին քաղաքագլխին և անկից ալ նահանգին կեդրոնը՝ հոն նահանգին հաշուակալին կողմէ հարկ եղած գործողութիւնները կատարուելու համար։

Յօդ. ԾԷ. — Մարդահամարի գործողութեանց մասին Իտարէի ժողովներուն և Պետական Խորհուրդի նախնական դատաբանին կողմէ վճռուած դրամական տուգանքները պիտի գանձուին մարդահամարի վարչութեան պաշտօնեաներուն կողմէ և պիտի յանձնուին նոյն վարչութեան։

Յօդ. ԾԸ. — Այս կանոնագրին համաձայն, որոշեալ ծախքերէն աւելի դրամ առնող իմամներէն, մուխթարներէն և ոչ-իսլամ հասարակութեանց հոգեւոր և աշխարհական պաշտօնեաներէն մէյմէկ ոսկի տուգանք պիտի առնուի։

Յօդ. ԾԹ. — Մարդահամարի գործողութեանց և գործառնութեանց մասին, ներկայ կանոնագրին տրամադրութեան համաձայն, դրամական տուգանք վճարելու դատապարտուողները եթէ չուզեն վճարել, պատժական օրէնքին 37րդ յօդուածին վերջին հատուածին տրամադրութեան համաձայն, պիտի բանտարկուին. իսկ անոնք որ իրենց բնակած թաղին կամ գիւղին իմամին, մուխթարին ու ոչ-իսլամ հասարակութեանց պաշտօնեաներուն և իրենց պատկանած թաղապետական շրջանակին և ծերերու ժողովին միջոցաւ ապացուցանեն թէ աղքատ ու կարօտ են, պատժէ ազատ պիտի մնան։

Յօդ. Կ. — Ամէն այն այրերը և կիները որ մարդահամարը կատարուած և ամբողջացած տեղուանք կը գտնուին և ինքզինքնին արձանագրել չեն տուած, իրենց պատկանած թաղին կամ գեղին իմամին, մուխթարին և ոչ-իսլամ հասարակութեանց պաշտօնեաներուն կողմէ իրենց տրուած իլմուխապէրները, մարդահամարի տեսչութեան դրած տեղակագրին հետ գաւառներու մէջ պիտի յանձնուին Իտարէի ժողովներուն, իսկ Պոլսոյ մէջ Քաղաքապետութեան ժողովին։ Ըստ օրինի երկու վկաներու տուած վկայութեան վրայ հարկ եղած քննութիւնները պիտի կատարուին և խնդիրը յայտնուելէ յետոյ միայն՝ յիշեալ ժողովներուն որոշումովը նորէն պիտի կատարուի անոնց արձանագրութիւնը։ Ինքզինքը արձանագրել չտուած ըլլալու անհոգութիւնը եթէ յառաջ եկած չէ երկարատեւ հիւանդութեան, բերդարգելութեան, տաժանակիր աշխատութեան, փոքր ըլլալուն, խելագարութեան ու զառամութեան, զինուորականութեան և հեռաւոր տեղեր գտնուելուն նման օրինաւոր պատճառներէ, և կամ թէ այդ օրինական պատճառները մինչեւ երեք ամիս չկարենան անհետացնել և ինքզինքնին — արձանագրել տալ, ատոնք ինքզինքնին պահած համարուելով մէկ օսմ. ոսկի տուգանքի պիտի դատապարտուին և երրորդ յօդուածին համաձայն թէզքէրէի օսմանիէ մը պիտի տրուի անոնց. կիները բացառութիւն պիտի կազմեն այս մասին. իսկ անոնք որ իրենց ունեցած օրինաւոր պատճառներուն վրայ պնդեն, գաւառներու մէջ Իտարէի ժողովներու, իսկ Պոլսոյ մէջ պետական Խորհուրդին առջեւ պիտի ղրկուին և հոն տրուած որոշման համաձայն, գործողութիւն պիտի կատարուի։ Անոնք որ զինուորագրուելու տարիքը ունին և ինքզինքնին արձանագրել չեն տուած, և ասիկա եթէ վճռով ալ հաստատուած ըլլայ, առանց վիճակի զինուոր պիտի գրուին և դրամական տուգանքէ զերծ պիտի ըլլան։

Առժամանակեայ տրամադրութիւններ

Յօդ. ԿԱ. — Մարդահամար չկատարուած տեղերուն մէջ բնակիչներուն մարդահամարի արձանագրութիւնները պիտի կատարուին ստորեւ գրուած յանձնաժողովներու միջոցաւ։ Ամէն գաւառակի մարդահամարի արձանագրութիւնները մինչեւ երեք ամիս պիտի կատարուին և յանձնաժողովներուն ծախքը պիտի հոգացուի օսմանիէ թէզքէրէսիներուն արտադրած հասոյթէն։

Յօդ. ԿԲ. — Մարդահամարի յանձնաժողովները պիտի կազմուին գաւառակին Իտարէի ժողովին ու Թաղապետական ժողովին մէյ մէկ անդամներէն, տեղւոյն մարդահամարի պաշտօնեաներէն և պահեստի երկու զինուորականներէ, նախագահութեամբ Իտարէի ժողովը ներկայացնող անդամին։ Ազգաբնակութիւնը խառն գաւառակներու մէջ, ուր ոչ-իսլամ հասարակութիւնը աւելի բազմամարդ է, տեղւոյն Թաղապետական ժողովէն մէկ հոգի մըն ալ պիտի անդամակցի յանձնաժողովին։ Այս յանձնաժողովներուն մէջ բացի մարդահամարի վարչութեան քարտուղարէն, պիտի գտնուի նաեւ կարդալ գրել գիտցող պահեստի յիսնապետ մը։ Պահեստի զինուոր չգտնուած տեղերը, գործօն ծառայութեան մէջ գտնուող զինուորականներէն պիտի առնուի. և եթէ գործօն զինուորականներուն մէջ յիսնապետ մըն ալ չգտնուի, դուրսէն քարտուղար մը պիտի առնուի։ Այն գաւառակները, ուր Թաղապետական ժողով չկայ, տեղւոյն Իտարէի ժողովը պատուաւոր անձ մը պիտի ընտրէ յանձնաժողովին անդամակցութեան։ Յանձնաժողովին տրամադրութեան տակ պիտի գտնուին մէկ և ի հարկին երկու ոստիկան-զինուոր։

(Շարունակելի)

Ներքին լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ. — Թաղապետական Ը. շրջանակին տնօրէն անուանուեցաւ Իսքէչէ գաւառակին գայմագամ Մէհմէտ փաշա.

— Բ. Դրան խորհրդականներու սենեակին օգնական անուանուեցաւ Նարոլիի օսմ. ընդհանուր հիւպատոս Մէհմէտ Էսատ պէյ, որուն յաջորդեց Բ. Դրան խորհրդականներու սենեակին օգնականներէն Րաղըպ պէյ։

ՕՏԱՐ ԵՐԿԻՐՆԵՐ ՓԱԽՉՈՂ ՊԱՇՏՕՆԵԱՆԵՐ. — Ինչպէս կը յիշուի, Պաշտօնական Զեկոյց մը անցեալները ծանոյց թէ նախարարաց Խորհուրդին որոշմամբ, որ վաւերացած է կայս. Իրատէով, օրէնքին տրամադրութեանց համաձայն պիտի պատժուին այն անձերը որոնք կառավարութեան պաշտօնեայ ըլլալով, առանց օրինաւոր պատճառ մը ցոյց տալով իրենց պատկանած պաշտօնարանէն արտօնութիւն ստանալու, օտար երկիրներ կը փախչին և իրենց գացած տեղերը խռովարարական հրատարակութիւններ կ'ընեն կառավարութեան վարչութեանը դէմ։ Արդ, կայս. Իրատէի մը համաձայն, դատական պաշտօնարանին մէջ վճռաբեկ ատեանին առաջին ընդհանուր դատախազ Ճէլալ պէյի նախագահութեամբ յանձնաժողով մը կազմուած է որ պաշտօն ունի Եւրոպա փախչողներէն նորէն հոս վերադառնալ ուզողներու մասին, իրեն յանձնուելիք պաշտօնագիրներուն վրայ, դատական նախարարութեան միջոցաւ բանակցիլ պատկանեալ պաշտօնարաններուն հետ և յետոյ հարկ եղածը, Բ. Դրան միջոցաւ, ըստ օրինի մատուցանել Վեհ. Սուլթանին. իսկ անոնց նկատմամբ որոնք չեն զղջար, չեն վերադառնար և կը յամառին, օրէնքին տրամադրութիւնները գործադրելու միջոցները պատրաստել։ Այդ յանձնաժողովը զոր կը կազմեն վերաքննիչ ատեանի ընդհանուր դատախազ Ճէմալ պէյ և դատական նախարարութեան պատժական գործոց տեսուչ Մէհմէտ պէյ, անցեալ շաբթուընէ ի վեր սկսած է գումարուիլ։

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ. — Մոնիթէօրի մէջ կը կարդանք.

«Հեռագրական գործակալութ քանի մը թղթակիցներ, նուազ խօս վանելի զգացումի մը անսալով, այն սակ լուրեր հրապարակ հանած են որ Եւրոպայի մէջ սա տպաւորութիւնը բերելու հանգամանքը ունին թէ տօլուի քանի մը նահանգներուն մէջ բեկարգութիւնը և անդորրութիւնը գարուած են։ Բացարձակապէս կը քենք այդ լուրը։ Հանրային խիղճը շուշտ խստիւ պիտի դատափետէ ար այդ թղթակիցներուն, որոնք այնքան ռացկոտ կը գտնուին զիրենք հիւրընկ լող երկրին հանդէպ։»

Սթամպուլ ալ նոյնիմաստ հերքում հրատարակած է։

ՍԷՐՊԻՈՅ Թագաւորը հեռագրով շնոր հակալութիւն յայտնեց Վեհ. Սուլթանին այն հեռագրին համար, որով շնորհաւորած էր Ալեքսանտր Թագաւորին ծննդեան տա րեդարձը։

ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ ՅՈԲԵԼԵԱՆԸ. — Պուլկարաց Ս. Էկզարքն ալ գեղարուես տական ուղերձ մը կը պատրաստէ զո Վեհ. Սուլթանին պիտի մատուցանէ Վեհափառութեան 25րդ տարեդարձի առթիւ։

— Գահակալութեան տարեդարձի առ Ներքին գործոց նախարարութիւնը Վե Սուլթանին պիտի մատուցանէ ալպոմ մը որ կը պարունակէ Համազգային Անկ նոցին ներքին ու արտաքին մասերու լուսանկարները։

ՕՍՄ. ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԸ, ինչպէս երէկ ծանուցինք, Միլքիէ վարժարանին մէջ պիտի հաստատուի։ Կայս. Իրատէ մը հրամայեց որ նոյն վարժարանին երկրորդական ճիւղին սրահները յատկացուած համալսարանին և այդ ճիւղը ուրիշ յարմար տեղ մը փոխադրուի։

— Օսմ. Համալսարանին ուսուցչութեան պաշտօններուն համար իբրեւ ընտրելի կը ներկայացուին Բրոֆէսէօր Վամպէրի, Միլքիէ վարժարանին տնօրէն Րէֆ էֆ., ելմտական նախարարութեան խո րդական Ռաւով պէյ, Հանրօգուտ շինութեանց նախկին նախարար Թէֆֆիք փաշա, Հաշուակալութեանց Ատեանին նախագահ Հասան Ֆէհմի փաշա, Մանաստըրլը Իսմայիլ Հագգը էֆ. ու Եուսուֆ էֆ, իւլէմաները, Կայս. Դիւտարանին տնօրէն Սալիհ Զէքի էֆ., պետական Խորհուրդին անդամ Էքրէմ պէյ և բժշկական վարժարանին ուսուցիչներէն Հալիլ փաշա։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ Ֆէրտինանտ իշխանի ընտրութեան տարեդարձին առթիւ, երէկ առտու, Պուլկարաց Էքզարքարանին մա րան մէջ, Օրթաքէօյ, պատարագ մատուցուեցաւ և գոհաբանական աղօթք կարդացուեցան։ Տ. Եոսիֆ Ս. Էկզարքը բազմաթիւ կղերականներէ շրջապատուած՝ հանդիսաւոր պատարագ մատոյց։ Ներկայ էին Պուլկարիոյ հանրօգուտ շինութեանց նախարար Պ. Թոնչէվ, փոխանորդաբար գործակատարի պաշտօն վարող Պ. Վէրնաձա և պուլկար գաղթականութեան երեւելիները։ Եկեղեցական արարողութիւններէն ետքը շնորհաւորական ընդունելութիւններ կատարուեցան Էկզարքարանի սրահին մէջ։ Պ. Վէրնաձա, պուլկար գաղթականութեան անունով, շնորհաւորական հեռագիր մը ուղղեց Ֆէրտինանտ իշխանին։ Սրահին մէջ ճոխ շքասեղան մը պատրաստուած ըլլալով, բաժակներ պարպուեցան Վեհ. Սուլթանին և Ֆէրտինանտ իշխանին կենացը։

ՏԷՐՈՒԹԵԱՆ ՍՏԱՑՈՒԱԾՔՆԵՐԸ. — Կալուածահամարի վարչութեան առաջարկութեամբ, տէրութեան ստացուածքներուն վաճառումէն առնուած տուրքը հարիւրին քսանէն երեսունի բարձրացած է և փոխանցումինն ալ հարիւրին տասնէն տասնըհինգ։ Տէրութեան անշարժ կալուածներուն վաճառման տուրքը հարիւրին տասնէն տասնըհինգի բարձրացած է և փոխանցումինն ալ հինգէն եօթնուկէսի։

ՕՌԼԷԱՆԻ ԴՈՒՔԸ արձանագործ Ֆէ ռամի արդիւնք Լա Պաճանս անուն արձանիկը նուէր ղրկեր է Կայս. Թիկնապահ Ահմէտ Ալի փաշայի, որ դուքին Կ. Պոլիս այցելած միջոցին հիւրամեծարի պաշտօն վարած էր։ Պ. Ժէռոմ ստորագրած է այդ արձանիկը իբրեւ յարգանք մը իր նախկին աշակերտին (Ահմէտ Ալի փաշա Բարիզի գեղարուեստի վարժարանին մէ

ՌՈՒՍԱԿԱՆ Ջիհաչով շոգենաւը երէկ առտու Օտեսայէն հոս հասաւ զինուորներով զօրս Մայրագոյն Արեւելք պիտի տանի։

ՎԱՐԺԱՐԱՆՆԵՐԸ. — Կայս. Իրատէ մը հրամայեց որ թէ՛ Կ. Պոլսոյ և թէ՛ գաւառներու երկրորդական (Իտատիէ) վարժարաններուն մէջ արհեստներու և վաճառականութեան գործնական դասեր ալ աւանդուին։ Կրթական նախարար Զիւհտի փաշա յանձնաժողով մը կազմեց, կայս. այդ Իրատէն գործադրելու համար։

ՓԱՅՏ ԵՒ ԱԾՈՒԽ. — Քաղաքապետութիւնը նկատելով որ փայտի և ածուխի գիները սղելուն գլխաւոր պատճառն է այն պարագան թէ անտառներէն փայտ կտրողները երկրագործութենէն աւելի շահելնուն համար իրենց արհեստը թողած են, նկատելով որ թէ՛ ժողովուրդը և թէ պատկանեալ պաշտօնեաները կարեւորութիւն չեն տուած ծովեզերեայ անտառներէն փայտ կտրելու և կտրուածներուն տեղ նորեր հասցնելու գործին, ինչ որ աւելի շահաւոր է և նկատելով որ փոխադրութիւնն ալ դիւրին, և նկատելով որ այդ պատճառով ծովեզերքներէն հետզհետէ կը հեռանայ փայտ կտրելու գործը և այդպէս փայտի ու ածուխի գինը ներկայ եղանակին մէջ կը սղէ, գրած է Ներքին գործոց Նախարարութեան՝ հիմակուընէ այդ մասին հարկ եղած միջոցները ձեռք առնել, որպէս զի ձմեռը ժողովուրդը նեղութիւն չքաշէ այդ անհրաժեշտ պէտքերը հայթայթելու առթիւ։

ՀԻՃԱԶԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ. — Հալէպի նահանգին մէջ 25,000 ոսկիի հանգանակութեան ձեռնարկուած է Հիճազի երկաթուղիին շինութեան ծախքին համար։ Պաղտատի նահանգին մէջ ալ 12,000 ոսկի պիտի հանգանակուի։

ՊԱԼՔԱՆԻ ՊԵՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ. — Վիէննայէն հետեւեալը կը հեռագրեն երեքշաբթի օրուան թուականով.

«Ֆրէմտէնպլաթ խօսելով Սերպիոյ վերջին դէպքերուն վրայ, կը յայտարարէ թէ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ քաղաքականութիւնը յար և նման է Ռուսիոյ քաղաքականութեան՝ իրաց նախկին վիճակը պահելու և պալքանեան երկիրներու ներքին գործերուն չխառնուելու մասին։ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ և Ռուսիոյ շահերուն միջեւ հակառակութիւն մը չկայ։ Համաձայնութիւնը կը շարունակէ՝ ապահովելով լաւ յարաբերութեանց պահպանումը՝ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ և Ռուսիոյ միջեւ։»

ՆՈՐ ԴՐՈՇՄԱԹՈՒՂԹԸ. — Ծանուցուեցաւ թէ Շէրիի դատարաններուն կողմէ աղքատ որբերու և կիներու տրուած հէօճէթները ու իլամները՝ հազար ղրուշ և անկէ վար եթէ ըլլան՝ զերծ պիտի ըլլան գաղթականներու զետեղման ծախքին համար հաստատուած դրոշմաթուղթերէն։ Արդ, եպարքոսական հրամանագիր մը ծանուցած է ամէն կողմ թէ վերոգրեալ որոշումը հուգուգի դատարաններուն կողմէ տրուած վճռագիրներուն համար ալ գործադրելի պիտի ըլլայ միեւնոյն պայմաններուն մէջ։

ՏՊԱԳՐԱԿԱՆ Տեսչութիւնը նկատելով որ պուլկարերէն Բոզկէս լրագիրը պատուէրներու և ազդարարութեանց անսաստած է, երէկուընէ սկսեալ դադարման դատապարտեց զայն։

ԹԷՀՐԱՆԻ օսմ. դեսպան Շէմսէտտին պէյի արձակուրդին պայմանաժամը երկարեցաւ։ Շէմսէտտին պէյ ժամանակէ մը ի վեր Կ. Պոլիս կը գտնուի։

ՍԱՅԻՏ ՓԱՇԱ, Պետական Խորհուրդին նախագահը, հիւանդ ըլլալով, երէկ իր պաշտօնատեղին չգնաց։

ԹՂԹԱԲԵՐ. — Սերպիոյ մէջ ողողումներ պատահած ըլլալուն հետեւանքով, Արեւելեան Ճեպընթացը, երէկ, սովորականէն հինգ ժամ ետքը Կ. Պոլիս ժամանեց։ Միեւնոյն պատճառով եւրոպական կառախումբն ալ երէկ Զարիպրոտ չժամանեց, որով Սիրքէճի հասնող կառախումբը ո՛չ ուղեւոր բերած էր և ոչ ալ թղթատարական պայուսակները։

ԽՆՈՒՍԻ գաւառակին (Էրզրում) դատական պաշտօնեաներուն դէմ բողոքուած ըլլալով, կատարուած քննութեանց արդիւնքը, կ՚ըսէ Իգտամ, տեղեկագրուեր է ձեռնհաս պաշտօնարանին։

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԵՒ ՍԵՐՊԻՈՅ միջեւ կնքուելիք առեւտրական դաշնագրին խառն յանձնաժողովը, երէկ, երկրորդ անգամ գումարուեցաւ Խարիճիէի մէջ։

ԱՒԱԶԱԿՈՒԹԻՒՆ. — Էրզրումէն կը հեռագրեն թէ Աղա Մէհքէմէի կողմը հետապնդումներ կատարող զինուորներու խումբ մը հանդիպեր է հինգ աւազակներու, որոնք ժայռոտ և դժուարամատչելի տեղ մը ապաստանած էին, սակայն զինուորները, հակառակ ատոր, յաջողեր են աւազակներուն ամէնքն ալ ողջ բռնել և Էրզրում ղրկել։ Ընդհարման միջոցին զինուորները կորուստ չեն ունեցեր։

ԵԳԻՊՏՈՍԻ Խորհուրդը վերցուց Իզմիրի ժամանումներուն դէմ հաստատուած քարանթինան։

ԵԱԼՈՎԱՅԻ մէջ մաքսատուն մը պիտի շինուի։

ԱՐԵՒԵԼՔԻ երկաթուղիներու Պանքային յունիս 30ին աւարտող տարեշրջանի տեղեկագրէն կ՚երեւայ թէ այս անգամ ալ այդ պանքան միայն Արեւելեան և Սելանիկ-Մանաստըրի երկաթուղիներուն հետ յարաբերութիւն ունեցած է։ Այդ մասնակցութենէն նոյն Պանքան ունեցած է 2,401,805 ֆրանքի հասոյթ մը որ նախորդ տարեշրջանէն 40,041 ֆր. աւելի է։ Արեւելեան երկաթուղիներու շահագործման Ընկերութիւնը այս տարի հարիւրին չորս շահաբաժին տուած է։ Տեղեկագիրը կ՚ըսէ թէ Պուլկար կառավարութիւնը, կնքուած պայմանագրութեան համաձայն, սկսած է կատարել իր յանձնառութիւնները։ Սելանիկ-Մանաստըրի գիծին համար՝ առաջնութեան իրաւունք (Բրիօրիթէ) ունեցող բաժնեթուղթերը միայն հարիւրին հինգ շահաբաժին ստացած են որ անցեալ տարուընէ հարիւրին մէկ աւելի է։

ՋՐՀԱՆԿԻՐ զօրքերու խումբերուն համար նոր տեսակ կառք մը կը գործածուի որ հազար մեթր երկայնութեամբ լաթէ խողովակ մը ունի, հեռուէն ջուր տալու համար հրդեհի վայրերը։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ դեսպան Պ. Քոնսթան, երէկ, տեսակցութիւն մը ունեցաւ Հանրային Պարտքի վարչական Խորհուրդին նախագահ Պ. Պէժէի հետ։

ԷՏԻՊ ՊԷՅ, որդի կայս. պալատան նախկին առաջին քարտուղար Սիւրէյա փաշայի, և քարտուղար կայս. պալատան, անցեալ գիշեր մեռաւ։ Էտիպ պէյ ժամանակէ մը ի վեր հիւանդ էր։

ԾՈՎԷՆ ԱԶԱՏՈՒԱԾ. — Երէկ առտու Մաքրիգիւղի բաղնիքներուն մօտերը 17 տարեկան յոյն պատանի մը ծովը մտած էր, բայց լողալ չգիտնալով խեղդուելու վտանգին ենթարկուեցաւ և սկսաւ պոռալ։ Բաղնեպան Անդրանիկ աղայի իրարանցումին վրայ, հոն գտնուող Իզմիտցի ձկնորս Գրիգոր և մակուկավար Քոնսթանթին, առանց հանուելու, անմիջապէս ծովը նետուեցան և մեծ դժուարութեամբ ազատեցին այդ պատանին որ կիսամեռ վիճակի մէջ էր։ Իգտամ կ՚առաջարկէ որ ձեռնհաս պաշտօնեաները միջնորդեն, որպէս զի Գրիգոր ու Քոնսթանթին ազատարարի շքադրամ ստանան։

—Անդրանիկ անուն լրագրավաճառ մը, երէկ առտու, շոգենաւէն Հայտար Փաշա ելած ատեն, բեռնակիրներուն անուշադրութեան հետեւանքով ծովը ինկաւ։ Անդրանիկ երբ իր հոգին ու լրագիրները ազատելու կ՚աշխատէր, Մօշօն անուն հրեայ մը անմիջապէս ծովը նետուելով զայն ազատեց։ Թուրք լրագիրները կը գովեն Մօշոնի ընթացքը, ըսելով որ այդ միջոցին բեռնակիրները հեռուէն կը դիտէին Անդրանիկի յուսահատ շարժումները։

ՈՃԻՐ ՄԸ. — Երէկ գիշեր Պոլսոյ Ֆաթիհ թաղին մէջ մէտրէսէի ուսանող Նէվշէհիրցի 22 տարեկան Հասան էֆ. վիրաւոր գտնուեցաւ և քիչ ետքը մեռաւ։ Ոստիկանութիւնը քննութեան ձեռնարկած է ոճրին պարագաները ու հեղինակը երեւան հանելու համար։ Հասան էֆ. կռնակէն զարնուած էր։ Կ՚ըսուի թէ ոճրին շարժառիթը անձնական հակառակութիւն է։

REVUE ENCYCLOPEDIQUE

11 օգոստոս 1900 (Թիւ 362)

Ուէլտ-Նախլ.—Լ՚Էտա Մաճտիսդ.—Լէ զ՚Էնտիւսդրի տ՚ալիմանդասիօն.—Նէքրոլո-քի.—Ակադեմի.—Բէրիօտիք է Լիվր.—Լ՚Աքդիւալիդէ, Քրոնոլոժի, Նէքրոլոժի, Ռըվիւ տէ Ռըվիւ։

Այս թիւը կը պարունակէ ի մէջ այլոց Իտալիոյ թագաւորին ու թագուհիին, Սերպիոյ թագուհիին, Պարսից Շահին պատկերները. Թիւը 50 սանդիմ։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Թիֆլիսի մեր թղթակիցը հետեւեալը կը հաղորդէ մեզ.—«Ս. Հայրապետը, Էջմիածնայ աթոռը նստելու օրից, տրամադրութիւններ ցոյց տուեց Էջմիածնապատկան կալուածների վարչութիւնը փոխելու, աւելի արդիւնաւոր կացուցանելու համար այդ հողերը։ Ն. Ս. Օծութեան կողմից, մեր երկրի գիւղատնտես Պ. Թամամշեան հրաւիրեց Ս. Էջմիածին, այդ մասին ծրագիր ներկայացնելու, բայց պաշտօն չյանձնուեց նորան։ Ապա փորձեր եղան Էջմիածնի ագարակը և այգիները մասնագէտ գիւղատնտեսի կառավարութեան և տնտեսութեանը յանձնելու, և այդ պաշտօնով ժամանակաւորապէս ծառայեց, օրինակ, Գերմանիա աւարտած գիւղատնտես Պ. Յովհ. Շահպազեանը։ Բայց Էջմիածնում հնուց արմատացած կարգերը խոչընդոտ եղան յիշեալ անձի գործունէութեանը, և նա ստիպուած եղաւ թողնել իր պաշտօնը։ Եւ խնդիրը մինչեւ օրս էլ մնում է խնդիր։ Վերջերս Էջմիածնում դարձեալ խնդիր է յարուցուած էջմիածնապատկան կալուածները շահագործելու հին եղանակը փոխելու մասին։ Եկեղեցապատկան մեծ կտոր հողերը շահեցնելու արդի պահանջին ու ներկայիս այլ պայմաններին ամէնէն լաւ բաւարարութիւն տուած կը լինէր Էջմիածինը, եթէ նա այդ հողերը երկարատեւ կապալի պայմանով տար գիւղացիների, չափաւոր կապալադրամով։ Տեղ տեղ Էջմիածինը լաւ կ՚ընէր մի մի կտոր հող իրեն վերապահէր, սեփական տնտեսութեան համար, մասնագէտների յանձնելով նոցա, և յատուկ նպատակով օրինակելի տնտեսութիւն պահպանելով՝ գիւղատնտեսութեան օրինակներ տալ շրջակայ գիւղացիներին, —ինչպէս օրինակելի վարուցանք, այգեգործութիւն, կաթնատնտեսութիւն, եւայլն։ Իսկ ինչ վերաբերում է գիւղացիներին տալիք հողերին, այդ պիտի այնպէս կատարուի, որ կազմուին փոքրիկ գիւղեր՝ 10-20-30 տներով ամէն մէկը. և Էջմիածինը իր վրայ առնէր նաև գիւղացիների համար աժանագին բայց օրինակելի տներ կառուցանելը, ի հարկէ միայն սկիզբներում, տների գինը տոկոսով ետ ստանալով գիւղացիներից 25 տարւայ ընթացքում, որով տները ապա կը մնան սեփականութիւն գիւղացիների։ Ընդարձակ կալուածները, որպիսիք են Խոթայ և Գանձասար, հարիւր հազարաւոր տարածութեամբ, բոլորովին անխորհուրդ բան է կառավարել իբրեւ մի ամբողջութիւն, իբր եւ մի կալուածք, թէկուզ այդ կատարուի մասնագէտ գիւղատնտեսի միջոցով։ Եկեղեցին ամենեւին չպիտի ձգտի մեծ եկամուտներ ստանալու, այլ նա պիտի ձգտի լաւապէս ծառայելու ժողովուրդին, դորա մէջ որոնելով և իր օգուտը։ Եւ գիւղացիներին տալով գիւղատեղ հողեր, —չափաւոր կապալադրամով, —Էջմիածինը նոյն իսկ աւելի ապահովուած կը լինէր իր կալուածների մասին։»

—Բերայի Թաղ. Խորհուրդը հետեւեալը կը ծանուցանէ.—«Թաղ. Խորհուրդս պատիւ ունի ծանուցանել թէ օգոստոս 21 առաջիկայ երկուշաբթի օր Թաղիս ազգային վարժարաններու վերաբացումը տեղի պիտի ունենայ և դասախօսութիւնները պիտի սկսին Սեպտ. 1 ին։ Ուստի Թաղիս երկսեռ վարժարանները յաճախել փափաքող աշակերտ ու աշակերտուհի կը հրաւիրուին՝ ըստ նախադոյն ծանուցման՝ օգոստ. 1 է սկսեալ դիմել ամէն առտու ժամը 2էն 4 Բերայի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցւոյ Թաղ. Խորհրդարանը և մինչեւ օգոստ. վերջ իրենց թոշակին հաշիւը կարգադրելով, ստանալ մուտքի արտօնագիրը։ Խորհուրդս կը փութայ նաև ծանուցանել թէ այս տարի Էսաեան վարժարանի աղջկանց բարձրագոյն դասընթացքի երկրորդ տարին պիտի բացուի, որով յիշեալ վարժարանը պիտի ունենայ լրացուցիչ երկու կարգեր։ Թէ՛ այս մասին և թէ աշակերտներու հիմնական կրթութիւն մը ընձեռելու համար պէտք եղած միջոցները Թաղ. Խորհուրդին կողմէ ձեռք առնուած ըլլալով, աշակերտելու փափաքողները կը հրաւիրուին փութով արձանագրուիլ, որպէս զի կարելի ըլլայ դասարանները անյապաղ կազմակերպել։

—Արմաշու փոխ-վանահայր Դուրեան Տ. Եղիշէ Սրբազան, որ իր հիւանդութիւնը դարմանելու համար Պարտիզակ գացած էր, պէտք եղած կազդուրումը չգտնելով, պարտաւորուեր է Պոլիս գալ և ինքզինք ենթարկել բժշկական դարմաններու։

—Յառաջիկայ կիրակի ժամ 6ին Օրթագիւղի Թարգմանչաց վարժարանի սրահին մէջ պիտի կատարուի ազգ. մանկապարտէզի տարեկան հանդէսը, որուն սովորականէն տարբեր հանդիսաւորութիւն մը ունենալուն համար մասնաւոր կարգադրութիւններ եղած են։

—Բարիզ գտնուող հայ նկարիչներուն և արուեստագէտներուն ձեռք բերած յաջողութեանց արձագանգը եղանք քանիցս։ Այս անգամ նոր յաջողութեան մը լուրը կը հասնի.—Ծանօթ նկարիչ Պ. Զաքարեան որուն նկարներէն մէկ քանին գնած է կառավարութիւնը այլ և այլ Սալօններու առթիւ, այս անգամ, պուեստահանդէսին մէջ ցուցադրած կարգ մը նկարներուն համար ստացեր է ոսկի շքադրամ մը։

—Ինչպէս յայտնի է, հանգուցեալ Աշըգեան արքեպիսկոպոսի քրոջ կողմէ Պատրիարքարանի դէմ բացուած պահանջի դատին առթիւ երդումի խնդիր մը ծագած էր։ Այդ խնդիրը Խառն Ժողովոյ այսօրուան նիստին օրակարգին վրայ անցուեր է հետեւեալ պարագաներուն մէջ.—Մկրտիչ էֆ. Սասունեան, իբրեւ Պատրիարքարանի փոխանորդ Ս. Պատրիարքին մատուցուած տեղեկագրով մը դատավարութեան վիճակը պարզած էր։ Ժողովը այդ մասին է որ պիտի խորհրդակցի այսօր. դատարանին որոշման վրայ կամ պիտի առաջարկուի որ Աշըգեան արքեպիսկոպոսի քոյրը օրինական երդումը ընէ իր եղբօրը 1894 փետրուար և մարտ ամսականը եղող 100 ոսկին չառած ըլլալը գիտնալուն համար, և կամ Պատրիարքարանը այդ երդումը ընել չպիտի տայ, և այդ պարագային դատարանը դարձեալ պիտի վճռէ 100 ոսկիին հատուցումը, որովհետեւ Պատրիարքարանի տումարներու արձանագրութիւնները և Աշըգեան Արքեպիսկոպոսի նամակը բաւական չսեպուեցան ապացուցանելու թէ այդ երկու ամսականները վճարուած են։ Կնճռոտ խնդիր մը, որուն մէջէն յայտնի չէ թէ ինչպէ՛ս պիտի ելլէ Խառն Ժողովը։

—Հանգուցեալ Յովհաննէս էֆ. Խասեանի մարմինը որ Մարսիլիայէն շոգենաւ դրուած էր, յառաջիկայ երեքշաբթի կամ չորեքշաբթի մայրաքաղաքս կը հասնի։

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հանգուցեալ Օր. Աննիկ Սարաֆեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի մէկ օսմ. ոսկի նուիրած են Հիւանդանոցիս այրի Տիկին Շահնազար և որդին Հրանտ էֆ. Շահնազար։

(Հոգաբարձութիւն)

ԱԶԴ

Յառաջիկայ Ս. Աստուածածնայ Վերափոխման տօնին առթիւ, Ս. Թագաւորի հրաշագործ Բեւեռին ուխտի դիմող բարեպաշտ ազգայիններու ի գիտութիւն կը փութանք ծանուցանել թէ ուխտաւորաց գալու և վերադառնալու ատեն ամէն դիւրութիւն և հանգստութիւն տրուելու համար յատուկ Կարգադիր Մասնախումբ մը կազմուած է և արդէն ամէն նախահոգ միջոցներ ձեռք առնուած են այս մասին։

Շոգենաւային զանազան Ընկերութիւններ մրցման մէջ ըլլալով՝ համբորդները պիտի կարենան օգտուիլ։

Ի դիմաց Ս. Թագ. Թաղի Խորհրդոյ

Ատենադպիր	Ատենապետ
ՅՈՎՀ. ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ	ՍԱՐԳԻՍ ԽՈՒՑՈՒՄՃԵԱՆ

Ռոտոսթօ, 26 յուլիս 1900

ՀԱՅՈՒՀԵԱՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ ԱՏԱՊԱԶԱՐ

Վարժարանին յառաջիկայ տարեշրջանը պիտի սկսի Սեպտ. 6ին (Ն. Տ.) Նշ. առաւօտ։ Թէ՛ շէնքի մասին եղած էական փոփոխութեանց, և թէ Ներքին կարգադրութեանց մէջ եղած կարեւոր բարեփոխումներու պատճառով վարժարանը ամէն ժամանակէ աւելի լաւ կերպով կարող պիտի ըլլայ իր գործը կատարել։ Գիշերօթիկներու տարեթոշակն է 12 օսմ. ոսկի, որուն կէսը պէտք է վճարել Սեպտ.ի սկիզբը, և կէսը Յունվ.ի սկիզբը։ Դաշնակի դաս առնել փափաքողներէն 3 օսմ. ոսկի աւելի կը պահանջուի, իսկ երգեհոնի համար մէկուկէս ոսկի։

Ուրիշ տեղեկութիւններ ստանալ փափաքողները կրնան գրել Տնօրէն պատ. Յովսէփ Ա. Ճէճիզեանի, Ատաբազար։

626 7—10

Հեռագիր Այսօրուան

ԶԻՆՈՒ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՊԷՔԻՆ ԳՐԱՒՈՒԱԾ

ԼՈՆՏՈՆ, 16 օգոստոս. — Տէյլի Էքսբրէս Շանկայէն հեռագիր մը ստացած է՝ ծանուցանող թէ միջազգային զինուորները երկուշաբթի Բէքին մտեր են։

—Այսօր հասած հեռագիրներ կը ծանուցանեն թէ միջազգային զինուորները Բէքինի առջեւ հասած են։ Զինացիները վհատած են։

—Շանկայի մէջ զրոյց կայ թէ 25,000 Ճափոններ դէպ ի Քօրէա ճամբայ պիտի ելլեն։

— Բէանկ-Սիի մէջ Զինացիներուն շարժումը կ՚աւելնայ։

ՔՈՊԷՆՀԱԿ. — Տանիմարքայի թագաւորը արգիլեց զէնքերու և ռազմամթերքներու արտածումը դէպ ի Զին։

ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԱՓՐԻԿԷ

ԼՈՆՏՈՆ. —Տէվէթ պոէր զօրավարը նորէն փախեր է Անգլիացիներուն հալածումէն։ Զօրավարը դէպ ի հիւսիս կ՚ուղեւորի՝ Տըլարի հրամանատարին միանալու համար։ Այս վերջինը Ռուսթէնպուրկ կը գտնուի։ Լորտ Քիչնըր միշտ կը հալածէ զայն։

ՄԻԼԱՆ ՆԱԽԿԻՆ ԹԱԳԱՒՈՐԸ

ՎԻԷՆՆԱ. —Միլան նախկին թագաւորը այսօր Վիէննա դարձաւ։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԶԻՆՈՒ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՎԻԷՆՆԱ, 16 օգոստոս. — Աւստրիոյ Մարիա Թէրէզա մարտանաւին հրամանատար Զէ-Թօէն կը հեռագրէ թէ տեղւոյն հիւպատոսական մարմին հասած լուրերու նայելով, միջազգային զինուորները քանի մղոնի չափ մօտեցած են Բէքինի։

ՀՌՈՄ. — Թագուէն օգոստոս 15 թուականով կը հեռագրեն հեռագրական Սթէֆանի գործակալութեան.— Միջազգային զինուորները այսօր պիտի յարձակին Բէքինի վրայ։

ԹԻԷՆ-ԶԻՆ. —Միջազգային զինուորները գրաւեցին Չիանկ-Ւիաօ։ Զինացիներէն հինգ հարիւր հոգի սպաննուեցան և միւսներն ալ փախան։

ՈՒԱՇԻՆԿԹԸՆ. —Լի-Հունկ-Չանկ հեռագրով խնդրեց ամերիկեան կառավարութենէն միջամուխ Տէրութեանց մօտ՝ զինադուլ կնքելու համար։

ԼՈՆՏՈՆ. —Ուաշինկթընէն կը հեռագրեն Թիմզի թէ ամերիկեան դաշինքը խորհրդակցեր է այն պատասխանին վրայ, որ Լի-Հունկ-Չանկի պիտի տրուի միջնորդութիւն խնդրելուն առթիւ։ Կ՚ըսուի թէ Մ. Նահանգաց կառավարութիւնը տրամադիր է զինադուլի մը հաւանելու։

ՆԻՒ-ԵՈՐՔ. —Հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Ճափոն զինադուլ առաջարկեր է Տէրութեանց և Զինու միջեւ և թէ վերջինը ընդուներ է։

ՇԱՆԿԱՅ. —Օտար հիւպատոսները հեռագրեցին իրենց կառավարութիւններուն թէ Շանկայի մէջ ապահովութիւնը պիտի խանգարուի, եթէ Վու-Զունկի հնդկական զինուորները ետ առնուին։

ԼՈՆՏՈՆ. — Լոնտոնի չինական դեսպանը հեռագիր մը ստացեր է ծանուցանող թէ համաձայնութիւն մը գոյացեր է միայն փոքրաթիւ զինուոր ցամաք հանելու համար։ Զին ու հարաւային մասին մէջ շարժման ո և է վտանգ անհետացած է։

ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Ի. ՏԱՐԵՇՐՋԱՆ. 1900-1901

Վարժարանիս Ի. տարեշրջանը կ՚սկսի յառաջիկայ (1900) Սեպտ. 1ին. Նորեկ աշակերտաց մուտքի քննութիւններ տեղի կ՚ունենան Օգոստ. 29ին և 31ին, իսկ դասերը կանոնաւորապէս կ՚սկսին Սեպտ. 1ին։

Թոշակաւոր գիշերօթիկ աշակերտաց ընդունելութեան պայմաններն երկու տեսակ են.—Պէտք է վճարել

Ա. Միանուագ մուտք	3	Օսմ. լր.
Տարեթոշակ	20	» »
Արձակուրդի տուրք	1	» »

Ամէն ծախք վարժարանիս վրայ։

և կամ Բ) Առանց մուտքի 12 օսմ. լր. տարեթոշակ, և 1 լր. արձակուրդի տուրք պայմանաւ սակայն որ աշակերտաց ծնողք հոգան զգեստ, կօշիկ, առնց կարկտանքի, դասագրոց և դպրոցական այլ պիտոյից, մանճալի, անկողնոյ, ինչպէս նաև դեղօրէից ծախքը. իսկ վարժարանը կու տայ սնունդ, ուսում և կը հոգայ լուացքի, բժշկի և այլ ծախքերը։

Ցերեկեայ թոշակաւորք պարտին վճարել 6 օսմ. ոսկի տարեթոշակ և կը ստանան ուսում և մի միայն ցերեկեայ ճաշ։

Մանրամասն տեղեկութեանց համար, ծնողք կամ պաշտպանք կրնան դիմել ի Կ. Պոլիս՝ Ազգ. Պատրիարքարանը և ի Կարին՝ վարժարանի տեսչութեան։

Յառաջիկայ տարուան համար ձրիավարժ սանուց ընդունելութիւնը արդէն կատարուած ըլլալով՝ այդ մասին ո՛ և է դիմում առանց հետեւա՛նքի պիտի մնայ։

629 5—20

ԱՂՋԿԱՆՑ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՔՈԼԷՃ

Ցիւսկիւտար

Սոյն Քոլէճի վերաբացումը տեղի պիտի ունենայ երեքշաբթի սեպտ. 5/18ին. գիշերօթիկ աշակերտուհիք կ՚սպասուին սեպտ. 4/17ին.

Աշակերտաց ընդունելութեան համար պէտք է դիմել Նամակաւ տնօրէնուհին, տօքթէօռ Փաթրիք, Պոլիս Ամերիկեան Պայպըլ Հաուզի միջոցաւ. կամ սեպտ. 21/3է վերջ՝ վարժարան դիմելով.

343 2—19

ՍԱԿԱՐԱՆ

Քանի մը օրէ ի վեր բաւական բարձրութիւն կը ցուցնեն գինները բաղդատմամբ նախորդ եօթնեակին։ Անգլիական քոնսոլիտէն որ հետզհետէ իյնալու հակամէտ կ՚երեւար, սկսած է տակաւ վրայ դնել։ Իսկ ամէնէն աւելի օսմ. թուղթերն են որ բարձրացած են վերջին երկու օրուան մէջ, մանաւանդ երէկ քոնսոլիտէն մինչեւ 25 ղրշ. 5 փարա ելաւ։ Այսօր ալ թէեւ քանի մը փարա վար՝ բայց դարձեալ հաստատ կը բռնուի։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ռ.	25	—
Ամէնէն բարձր գին	»	25	05
Ամէնէն վար գին	»	25	—
Ռումէլի երկթ. գոց.	Ֆր.	109	62 1/2
Ամէնէն բարձր գին	»	110	37
Ամէնէն վար գին	»	109	62 1/2

ԲԱՑՈՒՄ 4 Օգոստոս

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Գ.	Ք. Կ.	25	07 1/2
Ռումէլի երկաթուղի	Ֆր.	109	62 1/2
Օսմանիէ		—	—
Ռէժի		—	—
Օսմ. Պանքա		—	—
Քրէտի Ժէնէրալ ՕԹՕՄ.		0	34
Սօս. ՕԹ. Շանժ է Վալէօռ		0	14
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		4	18
Թմամուլէյ բաժնեթ.		6	32
» ժուխսանիս		205	—
« պարտաթ.		280	—
Քարափ Կ. Պոլսոյ		288	—
Թրանսվալ		78	50

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	109	07 1/2
» » » չէք	»	110	07 1/2
Բարիզ » »	Ֆր.	23	05
» » » չէք	»	22	96 1/4
Պէրլին ամսակա չէք	Մարք	[illegible]	65
Վիէննա չէք	Ֆիոր.	22	12

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	19
Անգլիական ոսկի	»	109	39
Բոլ էմբէրիալ	»	99	10
Քրիմից	»	51	08
Մէճիտիէ արծաթ	»	08	—
Մէթալիք	»	96	—
Ռուպլի Ոսկեդրամ	Օ. Ռ.	8	60

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ԼՈՆՏՈՆ, 16 Օգոստոս

Անգլիական Քոնսոլիտէ	98	93
Օսմանեան Ռանթ սէրի Բ.		—
Օսմանեան Ռանթ սէրի Դ. բաց.	22	75
Օսմանեան Ռանթ սէրի Դ. գոց.	22	75
Օսմանեան Պանքա	12	75
Ռուսական 1890		—
Հէլլէնական 5 %	38	50
» Մօ օրօյ	42	25
Պուլկարական 1888	80	—
Էժիբսիէն Իւնիֆիէ	—	—
Տօմինիալ	103	—
Թրանսվալ	3	25
Ույորն երկաթուղի	10	—
Փոխառութ. Ին	25	375

ԲԱՐԻԶ. 16 Օգոստոս

Ֆրանս. Ռանթ 3 %		100	47
» » 3 1/2 %		102	20
Օսմ. Քոնս. սէրի Դ.) բաց.	Ղրշ.	23	10
) գոց.	»	23	22
» » » Բ.		—	—
« « « Գ.		—	—
Օսմ. Կայս. Պանքա	Ֆր.	532	—
Օսմանիէ	»	435	—
Ռումէլի երկաթուղի	»	110	75
Օսմ. մաքսատուն	»	507	—
Օսմ. Ռէժի	»	313	—
Բրիօրիթէ Թիւրք 4 %		490	—
Քրէտի Լիոնէ		1091	—
Իտալական Ռանթ	»	92	60
Սպանիական արտաքին	»	71	97
Էժիբսիէն Իւնիֆիէ		—	—
Թրանսվալ	»	80	50
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	180
Դրամագէզ	»	3	

ՊԷՐԼԻՆ, 16 Օգոստոս

Ռուպլը	»	216	05
Ռումէլիի երկաթուղի	»	103	50
Անատ. երկթ. պարտաթուղթ	»	—	—
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	270

ՎԻԷՆՆԱ, 16 Օգոստոս

Փոխան. Լոնտոնի վրայ	»	242	80
Ռումէլիի երկաթուղի	»	106	—
Օսմ. Ռէժի	»	287	—

ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ ՊԱՐՏԻԶԱԿ

Վարժարանիս առաջիկայ տարեշրջանը կը սկսի ալաֆրանկա սեպտեմբեր 4ին, երեքշաբթի առտու։ Տարեթոշակն է տասնըվեց (16) օսմ. ոսկի. 8 ոսկին սեպտեմբերի և միւս 8 ոսկին փետրվարի սկիզբը վճարելի։

Տնօրէնութիւնը ամէն ջանք և խնամք կը տանի վարժարանս ամէն կերպով գոհացուցիչ և բարեկարգ վիճակի մէջ պահելու համար։

Արդէն իսկ գտնուած կարող ուսուցիչներու ծանօթ խումբին վրայ աւելցուած Մինաս էֆ. Մալեան, Մանուկ էֆ. Թաղլոսեան եւս պիտի ստանձնէ գեղագրութեան և գծագրութեան դասերը, իբրեւ մասնագէտ ուսուցիչ այդ ճիւղերուն։

Տիկին Չէմպըրս անձամբ պիտի հսկէ մասնաւորաբար փոքրիկներուն վրայ։ Բոլոր աշակերտներն արդէն կը գտնուին վարժարանին բժշկին անմիջական հսկողութեանը տակ։

Նոր աշակերտներու արձանագրութեան համար ծնողքներ կամ խնամակալներ կը հրաւիրուին անյապաղ դիմել վարժարանին Տնօրէն Տր. Չէմպըրսի (Պարտիզակ) ուրկէ կարելի է ստանալ պէտք եղած ամէն տեղեկութիւն, և կամ Մր. Փիթի, Պայպըլ-Հաուզ, Կ. Պոլիս։ 627 5—10

ԱԶԳ.—Հանր. Պարտքի Վարչութեան

Հանրային Պարտքի Վարչութեան Թողեալ հաստատութիւններու տնօրէնութիւնը կը ծանուցանէ Պրուսայի շերամաբուծական վարժարանին որ այդ հաստատութեան վերաբացումը պիտի կատարուի չորեքշաբթի 23 օգոստոս/5 սեպտեմբեր 1900, և դասաւանդութիւնները պիտի սկսին նոյն օրը։ Հետեւաբար կը հրաւիրէ Ա. ու Բ. կարգի ուսանողները նոյն թուականին պատրաստ ըլլալ Պրուսայի շերամաբուծական վարժարանին մէջ։ Ընդհ. Տնօրէնութիւն

31/13 օգոստ. 1900 2—8

ԱԶԳ. ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Ազգ. Կեդր. վարժարանիս նոր տարեշրջանը կը սկսի յառաջիկայ սեպտ. 1ին։

Ա. Կարգին աշակերտիլ փափաքողներ պէտք է ներկայանան վարժարանիս ԸՆԴՀ. ՀՍԿՈՂԻՆ, թուականէս սկսեալ մինչեւ Օգոստոս 20, ամէն ԴՇ. և ՇԲ. օրեր, մինչեւ կէս օր՝ անուննին արձանագրել տալու համար։

Վարժարանի կանոնագրով որոշուած մուտքի քննութեան առարկաներն են.

Կրօն. —Քրիստոնէական գիտելիք։

Հայերէն. —Աշխարհաբարէն թարգմանութիւն. —Գրաբար քերականական հարցումներ. (տե՛ս գործնական քերականութիւն Գարագաշեանի). — Աշխարհաբար պարզ շարադրութիւն։

Օսմաներէն. —Հասարակ ընթերցանութիւն. Ուղղագրութիւն (իմլա). Օսմ.է հայ. պարզ թարգմ.։

Ֆրանսերէն. —Ֆրանս.է հայերէն թարգմանութիւն. Հայերէնէ ֆրանս. պարզ թարգմանութիւն. քերականական հարցումներ (տե՛ս, օր. համար, Larive et Fleury ի քերակ. Բ. տարին)։

Ընդհ. Պատմ. —Յունաց և Հռովմայեցւոց պատմութ.։

Աշխարհագր. —Բնական և քաղաքական աշխարհագր. հինգ մասերու։

Թուաբանութ. —(Աւարտած պէտք է ըլլայ)

Երկրաչափութ. —Գիծերու, անկիւններու և շրջանակներու վրայ գործն. գիտելիք։

Իրագիտութ. —Բնական գիտութեանց վրայ նախնական ծանօթութիւններ. Գծագրութ. և Գեղագրութիւն.—

(ԴԻՏՈՂ. —Ֆրանսերէնի և Թուաբանութեան քննութեանց արդիւնքը մասնաւոր կերպով նկատողութեան պիտի առնուի, փորձով տեսնուած ըլլալով որ նորեկ աշակերտները այդ երկու ճիւղերուն մէջ պահանջուածին չափ կարող չեն։)

Քննութիւնները գրաւոր պիտի կատարուին հետեւեալ թուականներուն։

Օգոստ. 21 ԲՇ. օր.—Կրօնք, Հայերէն, Ֆրանսերէն, Օսմաներէն, Պատմութիւն։

Օգոստ. 22 ԳՇ. օր.—Աշխարհագր. Թուաբանութ. Երկրաչափութ. Իրագիտութիւն։

ՕԳՈՍՏՈՍ 25 ՈՒՐ օր քննութեանց արդիւնքը պիտի ծանուցուի։

Խնամակալութիւնս կ՚որոշէ քննութեանց հարցումները։

Այս առթիւ խնամակալութիւնս կը ծանուցանէ թէ վարժարանին Չորրորդ դասարանը յառաջիկայ շրջանին կը բացուի՝ Երրորդ դասարանը աւարտող աշակերտներով։ Եթէ կան սոյն դասարանին աշակերտիլ փափաքող նորեկ ուսանողներ, նմանապէս կը հրաւիրուին իրենց անուններն առնել վարժարանին Ընդհ. Հսկողէն՝ վերոյիշեալ թուականներուն (Յունիս 27 Օգոստ. 20)։

Ի դիմաց Խնամակալութեան

Ատենադպիր	Ատենապետ
Յ. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ	ՅԱԿՈԲ ԷՍԱՅԵԱՆ

Ղալաթիա, 26 Յունիս 1900

462 6—6

ՌՈԲԵՐԴ ՔՈԼԷՃ

Սոյն Քոլէճ, հաստատուած կայս. Բարձր Իրատէով, կազմակերպուած է Եւրոպեան ու Ամերիկեան նոյն օրինակ հաստատութեանց նման, ունենալով նպատակ դաստիարակութեան կեդրոն մը որով կը կառավարուի. Նաև բնիկ և յաջողակ ուսուցիչներ Հայերէն, Պուլկարերէն, Գաղղիերէն, Գերմաներէն, Յունարէն և Թուրքերէն լեզուաց համար. Ունի 8000 հատորներէ բաղկացեալ երկրաբանական, հանքաբանական, կենդանաբանական և բուսաբանական հաւաքածոներ և բնագիտական, տարրաբանական, բնախօսական և այլ բազմաթիւ գործիքներ։

Քոլէճին նպատակն է ժամանակիս պահանջմանց համաձայն բարձրագոյն կրթութիւն մը տալ իրեն դիմող երիտասարդաց. Նոր տնօրինութիւնք եղած են բնական գիտութեան դիւրութիւններ ընծայելու համար։

Ռոպէրդ Քոլէճի մէջ աւանդեալ գրական և գիտական ուսմանց լեզուն Անգլիերէն է, սակայն իւրաքանչիւր ուսանող պարտաւորեալ է ուսանիլ իր մայրենի լեզուն և տաճկաց պաշտօնական լեզուն։ Հայերէն լեզուի և Դպրութեան համար գծուած է ուսման կատարեալ ընթացք մի որուն պիտի հետեւի իւրաքանչիւր հայ ուսանող։

Հաստատութեան հոյակապ և քարաշէն շէնքերը կառուցուած են ի Ռումէլի Հիսար, Վոսփորի Եւրոպական կողմն, գրօնոտ բլրակներուն միջեւ բլուր մը վրայ, որուն դիրքը Վոսփորի ափանց վրայ գեղեցկագոյնն և ամէնէն առողջարարը համարուած է։

Քոլէճին յառաջիկայ տարեշրջանը կը սկսի սեպտեմբեր 15ին։ Մանրամասն տեղեկութեանց համար պէտք է դիմել առ Տեսչութիւնն, ի Ռումէլի Հիսար։

337 3—24

ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԻՒՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ

ԵՔԻԷՆ Ծ. ՔԷՉՄԱՃՕՂԼՈՒ ԵՒ ԸՆԿ.

Ղալաթիա, Վոյվոտա փողոց՝
Մահրի խան, Թ. 2

Վերոյիշեալ դրամատունը ամէն տեսակ վաճառականական ու պանքայի գործառնութիւններ կ՚ընէ։

Արժէթղթեր աւանդ առնելով փոխատուութիւն։— Գաւառները և արտասահման ղրկուելիք գումարներու գանձում և առաքում։— Կտրօններու վճար, չէքեր՝ բովանդակ Թուրքիոյ և Եւրոպիոյ համար։—Այս դրամատան մէջ՝ ամսական 20-100 ղրշ. վճարելով կարելի է գնել՝ Օսմանեան և Հէլլէնական երկաթուղիի պարտաթուղթեր, Եգիպտական Քրէտի Ֆօնսիէ, Վիլլ տը Բառի, Վիլլ տը Պրիւսէլ, Բանամա, Վիլլ տը Բառիի քառորդ թուղթեր, եւայլն, այլն։

ՍԳՕԴԻ ՄՈՐՈՒԻ ՁԿԱՆ ՕՃԱՌԱԿ

Երլտըզ, Կ. Պոլիս, 13 դեկտ. 1888

Պարոնայք Սգոդ եւ Պօուն,

Կը ցաւիմ որ պաշտօնական դիրքովս կարող չեմ փորձեր ընել, այլ համաձայն ուրիշներուն փորձերուն եւ այն բժշկաց որոց պաշտօն յանձնեցի փորձել զայն մեր հիւանդանոցաց մէջ, կը յայտարարեմ որ ձեր Մորու ձկան իւղն, իր այս վիճակին մէջ դիւրաւ խմուելով եւ մարսուելով, կը համապատասխանէ այն յատկութեանց որոց ախտաբուժական գիտութիւնն ի վաղուց անտի հռչակած է, մասնաւորապէս այդ յաջող պատրաստութեան մէջ։ ՏՐ. Ս. Ս. ՄԱՎՐՕՅԷՆԻ ՓԱՇԱ
Բժիշկ Վեհ. Սուլթանի

ՈՒՄՈՒՐՃԱՅԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆԸ

COGNAC OMOURDJA
EXTRAIT DE VIN PUR
KONIAK OMOYPAZA
ΕΞ ΑΓΝΟΥ ΟΙΝΟΥ

MEDAILLE EXPOSITION
BRUXELLES 1897

Ումուրճայի Գործարանը որ Պրուքսէլի Արուեստահանդէսէն չքադրամ ստացած է, չուզեր իր անարատ ու լաւ արտադրութեանց համար քիչ ատենուան մէջ ստացած վարկը ուրիշ գործարաններու պէս ճշմարտութեան հակառակող յայտարարութիւններով հռչակել. միայն սա լուրջ ճշմարտութիւնը կը ներկայացնէ անոնց որ հոգածու իրենց առողջութեանը։

«Ստորագրեալներս կը յայտարարենք թէ ուշադրութեամբ քննած ենք Ումուրճայի ագարակին գործարանին արտադրութիւնները որոնք 1897ին Պրուքսէլի Արուեստահանդէսին չքադրամին արժանացած են։ Արդարեւ գործարաններու մէկ քանի արտադրութիւնները միայն եթէ քննուին, արդիւնքը շատ սահմանափակ կ'ըլլայ. բայց նկատողութեան առնելով Հանրային Պարտքի վարչութեան ծանուցագիրները թէ Ումուրճայի Գործարանին արտադրութիւնները անարատ գինիներէ շինուած են, նաեւ նկատողութեան առնելով այն պարագան թէ նոյն վարչութիւնը լուրջ ձեռնարկներ կ'ընէ իր հասոյթները ապահովցնելու համար, կը հաստատենք թէ նոյն Գործարանին բոլոր արտադրութիւնները անարատ գինիէ շինուած են. հետեւաբար տուինք ներկայ վկայականը։»

Վեհ. Սուլթանին քիմիագէտներէն
Պոնկովսքի, Սինկրոս ու Տոքթ. Ծաննի

Այդ արտադրութիւնները անարատ ըլլալնուն համար զինուորական հիւանդանոցներու մէջ կը գործածուին։

Վաճառուած տեղերը.— Ընդհանուր կեդրոնատեղի Ղալաթիա Քարանթինա փողոց թիւ 4, Եվտոքիոս էֆ. Թուրաճօղլու և Պոլիս Հասըր Իսկէլէսի Նիքոլաքի էֆ. Կէվէնճիօղլու։ Դիւրութեան համար մեծ ու փոքր ամաններու մէջ ալ կը ծախուին։ Օղիներուն գինն է օխան 10 ղրշ. 4 ու 7 տարուան գոնեաքներուն՝ 13.6 ու 9 տարուան գինիներուն՝ 3։ Կը ծախուին նաեւ Պոլիս կամուրջին գլուխը Սուրէնեան վաճառատունը, Լանկա, Թուլումպա մէյտան Հէթավաճա Քիրեաքօի վաճառատունը գին 4 ղրուշ։ Սիրքէճի՝ Հանրային Պարտքի վարչութեան նախկին շէնքին մօտ՝ Միլաս։ Հասըր Իսկէլէսի Օրխանիոտի մաքսատան մօտ՝ Զիրոնկէլոս։ Պոլիս Պալըք Բազար Բէնիրճի փողոց՝ Նորկի Բասքալիտիս։ Ղալաթիա՝ Քօօբերաթիվ Ընկերութեան վաճառատունը։ Ղալաթիա Սանտըգճըլար՝ Քոսթի Միքա, Խառաճճը փողոց՝ Միխալաքի Թիէրիոտ ու Քիւրէքճիլէր՝ Եանի Փոթրոպուլօ։ Բերա Մեծ Փողոց Անատոլու խան Գաւռիկ Սիմոնեան և Շիշլի Օսման Պէյ քաղինօյին հանդէպ Բէրիքլի Վալիատի։ Նաեւ բոլոր նպարավաճառներու, գեղարաններու, հանրային պարտէզներու մէջ և Վոսփորի ամէն կողմերը։

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվըրբուլ, Գլազգով, Մէնչէսթրի և Սեւ Ծովի միջեւ բեռնատար շոգենաւներ

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
[illegible]	3000	Թիպզ	3500
[illegible]	3000	Նէրթիա	2400
[illegible]	3000	Օսպրէա	2250
[illegible]	3000	Թէրա	2250
[illegible]	3000	Սֆինքս	2000
[illegible]	3000	[illegible]	1500
[illegible]	2500	[illegible]	1500

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ.
Ռիխթըմ խան
ՃԷՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
194   31, Ճէյմս Սգրէդ Լիվրբուլ

ՍԻՆԿԷՐ

ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ   ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ

Ժ. ՆԱՅՏԼԻՆԿԷՐ

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անգլ. պողպատեայ տոկունութեամբ այնքան գնահատուած են որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են, և բոլոր ընտանիքները, դերձակներն ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել։ Սինկէրի Ընկերութիւնը ցարդ 400է աւելի պատուոյ վկայական և չքադրամ ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներու մէջ։

Արեւելքի մէջ Սինկէրի մեքենաներուն միակ ներկայացուցիչն է Մ. Ժ. Նայտլինկէր, որ բովանդակ Թուրքիոյ մէջ մասնաճիւղեր հաստատած է։

Սինկէրի մեքենաները կը վաճառուին՝ ԲԵՐԱ, Շիշակ ճամբայ, Ղալաթա Սէրայի դիմաց։

ՂԱԼԱԹԱ Սինկէր Խան, Թիւնէլին ետեւ. Թրամվայի կայարանին դիմաց.

ՍՏԱՄՊՕԼ Սուլթան Համամ թիւ 2. Սուլթան Պայազիտ Թրամվէյի Սթասիօնին դիմաց թիւ 13։

ՄԻՇԷԼ ԹԻՖԼԻՋԵԱՆ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԵՒ ԱԿՆԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԳՈՐԾԻՔՆԵՐՈՒ

Ղալաթիա, Վօյվօտա Պահականոցին կից թիւ 91

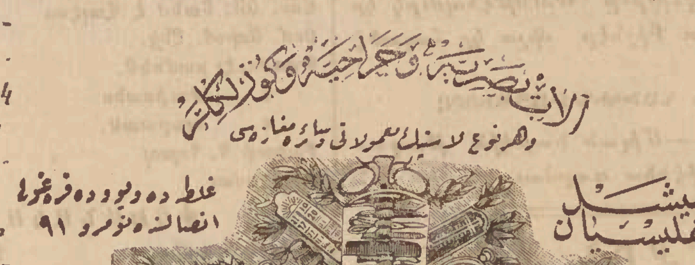
آلات نصبیه و جراحیه و كوزلكلر
میشل تفلیسیان

Վաճառատանս մէջ ամէն տեսակ ակնաբուժական և վիրաբուժական գործիքներ կը վաճառուին ՄԷԾԱՔԱՆԱԿ և ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ։ Կակուղ և կարծր լաստիկէ (քաուչուկ) առարկաներ, աճուկի կապիչներ (գասըգ պաղը), տեսակ տեսակ գրեխներ (շիրինկա), ելեքտրական մեքենաներ, ջերմաչափներ, հեռադիտակներ, խոշորացոյցներ, մանրադէտներ (միքրոսգօբ), փոքր և մեծ մանրադէտի ապակիներ, նորատեսակ ոսկի եւայլն ակնոցներ կը գտնուին վաճառատանս մէջ։ Գիները շատ աժան։ Յաճախորդք շատ գոհ պիտի մնան։

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ
ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԻՄՆՈՒԱԾ
Վեհափառ Սուլթանին
Կայսերական Իրատէով
Որ կը կրէ 2/14 Օգոստ. 1892
[illegible] սէֆէր 1310)

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
Հրդեհի, արկածներու, փոխադրութեանց եւ կեանքի վրայ

Ընկերութեան կեդրոնատեղին կա ՈՒԻՍ ՆԷՆԻ խան, Քարաքէօյ Ղալաթիա

Գործակալ, Ղալաթիոյ մէջ
Գ. Ալպէր Սիմբէն
Ցակօրեան խան, Վօյվօտա փողոց
թիւ 67

Գործակալ, Պոլսոյ կողմը
Օսմ. Պանքայի մասնաճիւղը
Եէնի Ճամի հավլուսը փողոց,
Օսմ. Նամուկատան դէմը

Դեր-գործակալ Պոլսոյ կողմը Գ. Ի. Զաւօխ
Մարբուճըլար, Զաքըր խան, թիւ 21   194

ՔՈՒՆ ԶՈՒՆԵՑՈՂՆԵՐՈՒՆ

ԱՆՔՈՒՆՈՒԹԵՆԷ մաշած, նիհարցած անձերուն ԱՌՈՂՋԱՐԱՐ ՔՈՒՆ պարգեւելով անոնց կազմուածքը զօրացնելու, կիներու ԱՐԳԱՆԴԱԽԵՂԴՈՒԹԻՒՆԸ, ԴԻՒՐԱԳՐԳՌՈՒԹԻՒՆԸ, տղոց ՋՂԱՁԳՈՒԹԻՒՆԸ (նէվալէ) և ամէն հասակի յատուկ ՋՂԱՑԱՒՈՒԹԻՒՆԸ (նէվրալժի) ու ԲԱՆԴԱԳՈՒՇԱՆՔԸ (սայըգլամա) շուտով և հիմնապէս բուժելու միակ դարմանը ԺԷԼԻՆՕԻ ՕՇԱՐԱԿՆ է (Sirop Gelineau)։

ՔՈՒՆ ԲԵՐԵԼՈՒ ամէնէն ազդեցիկ, ամէնէն անվնաս և փորձուած դեղը ԺԷԼԻՆՕԻ ՕՇԱՐԱԿՆ է. որուն շնորհիւ կարճ ժամանակի մէջ կը բժշկուին ԴԻՒՐԱԳՐԳՌՈՒԹԻՒՆՆ ու ժանտատենդէ (հիւմմա) առաջ եկած ուղեղային հիւանդութիւնները։

ԿԱՊՈՅՏ ՀԱԶԸ բուժելու ամէնէն ընտիր ու ազդեցիկ դեղը ԺԷԼԻՆՕԻ ՕՇԱՐԱԿՆ է, որ փոքրիկ հիւանդին առողջարար քուն պարգեւելով, գիշերները հազին սաստկանալը կ'արգիլէ ու տղուն զօրանալուն և ուժովնալուն կ'օգնէ։

Կը ծախուի ամէն դեղարաններու և մթերանոցներու մէջ։   496   18—26

ՄԱՐԴՈՑ ԿԵԱՆՔԻ ՊԱՀՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Անարիւնութիւնն ու տկարութիւնը որոնք արեան պակասութենէն կը ծնին երկար դարեր պակսեցուցած են մարդկային ազգը։ Այս հիւանդութեան ամէնէն շատ և առաջին զոհերը օրիորդներն ու դեռատի տիկինները եղան. յետոյ տկարակազմ տղաք, շատ աշխատելէ և կամ ծայրայեղութենէ ուժաթափ եղող չափահասները և ժամանակէն առաջ տկարացած ծերերը որոնք երկար ժամանակ տառապեցան արեան տկարութեան պատճառով։

Գիտութիւնը հաստատեց որ այս հիւանդութիւնը արեան կազմուածքին մէջի երկաթին նուազելէն առաջ կու գայ. պէտք էր ուրեմն սնուցանել արիւնը նիւթով մը, որուն անհրաժեշտ պէտք ունէր. և այն նիւթը որ կեանքը երկարելու յատկութիւնը ունի կաթիլներու մէջ ամփոփուած ՖԵՐՊՐԱՎԷՆ է։ Ամէն ճաշի քիչ մը ջուրի մէջ 15—20 կաթիլ կաթեցնելով պէտք է առնել Ֆերպրավէն որ երկաթախառն դեղերուն ամէնէն անվնասն ու ազդեցիկն է և զոր ընթերցողներուն յանձնարարելով անոնց երախտապարտութեան պիտի արժանանանք։ Կը ծախուի ամէն դեղարանի մէջ։   520   9—10

ՀԱՍՏԱՏՈՒԱԾ 1852

Տր Մ. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ եւ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396

(Եանըի զարեչրատան վրայի յարկը, ճիշդ Զըպուճեանց դէմը)

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենասաստիկ ցաւած ակռաները մէկ անգամէն կը լեցնեն՝ ցաւով դիմելու եւ բուժուած վերադառնալու պայմանաւ։

Նորահնար եղանակաւ, նուրբ, ճաշակաւոր և գիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար և նման բնականի, դէմքի ձեւաւորութիւն բաց տարիքի, ծամողութիւն եւ ազատ արտասանութիւն երաշխաւորելով։

Բերնի հիւանդութիւնք կատարելապէս կը բուժուին ինչպէս նաեւ Թմրեցուցիչ դեղերու և ամենակատարելագործեալ աքցաններու միջոցաւ, առանց ցաւի ատամնահանութիւն։

Ե. Գ. Ձմեռները կիրակի օրերն ալ (մինչեւ կէս օր) ինչպէս նաեւ ամէն օր (մինչեւ կէս գիշեր) հիւանդ կ'ընդունին։

Ծանօթ.—Պոլսոյ կողմը մասնաճիւղ ՉՈՒՆԻՆՔ ։։   197

ՎԵՆՍԱՆ ՖՈՅԱՃԵԱՆ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՎԻՐԱԲԺԿ. ԵՒ ԱԿՆԱԲԺԿ. ԳՈՐԾԻՔՆԵՐՈՒ

Կ. Պոլիս, Պահնէ Գաբու, Ճէլալ Պէյ խանի քով, թիւ 1.
Զիֆտէ Սէլէք մաղազալար

Վերոյիշեալ վաճառատան մէջ ակնաբուժական և վիրաբուժական ամէն տեսակ գործիքներ ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ և ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ կը վաճառուին։ Ամէն տեսակ կակուղ և կարծր լաստիկէ (քաուչուկ) առարկաներ, աճուկի կապիչներ (գասըգ պաղը), տեսակ տեսակ գրեխներ (շիրինկա), ելեքտրական մեքենաներ, ջերմաչափներ, հեռադիտակներ, խոշորացոյցներ, մանրադէտներ (միքրոսգօբ) փոքր և մեծ մանրադէտի ապակիներ, նոր տեսակ ոսկի եւայլն ակնոցներ կը գտնուին վաճառատանս մէջ։ Գիները խիստ աժան։

EMULSION SCOTT

ՍԳՕԹԻ ՕՇԱՐԱԿԸ

Գործարանին Նշանը

աշխարհի մէջ լաւագոյն դեղն է
ԵՐԱԽԱՆԵՐՈՒ ԵՒ ՏՂԱՅՈՑ
ամէն տեսակ հիւանդութեանց համար։

Ամէնէն ախորժահամ ձկան իւղն է «Իբօֆօսֆիթ տը շօ է տը սուտ» ի հետ խառնուած։ Տղայք հաճոյքով կ'ուզեն ճաշակել զայն։ Բնաւ ուրիշ դեղ մը ասոր չափ ազդեցիկ չէ, բուժելու համար

ՀԻՒԾԱԽՏԸ, ԽՈՅԼԸ (սըրաճա),
ԱՆԱՐԻՒՆՈՒԹԻՒՆԸ, ԾԻՒՐՈՒՄԸ,
ՄԱՆԿԱՆՑ ՈՍԿՐԱԹԵՐՈՒԹԻՒՆԸ,
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՎԱՏՈՒԺՈՒԹԻՒՆԸ,
ԹՈՔԻ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆԸ, ՀԱԶԸ,
ՀԱՐԲՈՒԽԸ, ՆԻՀԱՐՈՒԹԻՒՆԸ,
և ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Կը ծախուի բոլոր դեղագործներուն և դեղավաճառներուն քով։

Գործակատարք ի Կ. Պոլիս, ՀԱՄՄԷՐ ԵՒ ՀԱՒՐԼ   531

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Ընդմէջ Հըլի, Կ. Պոլսոյ և Օտէսայի

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ալպանօ	1069	Գօմօ	1497	Կօգօ	1011	Մալմօ	724	Րօզարիօ	186
Ալէրթօ	3607	Գօնկօ	2906	Կրօտնօ	1695	Մարէնկօ	2273	Սարֆօ	1113
Անճէլօ	1541	Գորսօ	895	Հիրօ	775	Մարդէլօ	3709	Ցիբիօ	1735
Արիօսգօ	2377	Տիտօ	4311	Հիտալկօ	1581	Միքատօ	3557	Սիլվիօ	1193
Գասանօ	1822	Տօմինօ	937	Հինաու	3720	Միլօ	1057	Սրէրօ	1200
Գօրօտինօ	1264	Տուրօ	2383	Հօրադիօ	3603	Մօնդէպէլլօ	1735	Թասսօ	1328
Գրավօ	1076	Տրաքօ	1713	Հումպէր	595	Մուրիլլօ	2419	Թ. Ուիլսըն	1546
Գրինօ	841	Տինամօ	504	Իակօ	2354	Նէրօ	1083	Թօրիօ	3827
Գըֆֆալօ	4431	Էպրօ	2464	Իտաճօ	5540	Օհիօ	4100	Թօլէտօ	1470
Գէյրօ	1671	Էլտօրատօ	1520	Ճիւնօ	1080	Օնթարիօ	4036	Թօրբիտօ	487
Գալիպսօ	1337	Էրաթօ	1841	Քլէսօ	1053	Օրլանտօ	1535	Ուըրպինօ	2429
Գամէօ	1244	Ֆլիտօ	954	Քօլփինօ	2307	Բալէրմօ	1637	Վասքօ	1914
Գազօ	1094	Ֆինլանտ	1828	Քօվնօ	1700	Բօլօ	510	Վօլօ	1289
Զիրակօ	2729	Ֆլամինկօ	849	Լէօ	1053	Րիալթօ	2229	Վօլթուրնօ	2396
Սիւէրօ	1834	Ֆրանչիսքօ	4582	Լէբանդօ	2272	Րինալտօ	1663	Եէտօ	1850
Գիլօ	2697	Կալիլէօ	3060	Լիվօրնօ	1643	Րօլլօ	1613	Զէրօ	1200
Գօլօրատօ	4235	Կիդանօ	1243	Լօրէնցօ	3191	Րօմէօ	1789		

Հօրադիօ շոգենաւը, նաւապետ Քրօֆթ, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս կը սպասուի ամսոյս 18ին։

Մուրիլլօ շոգենաւը, նաւապետ Ծօնըրն, ընդհանուր վաճառքով այժմ կը բեռնաւորի ի Հըլ և ամսոյս 11են պիտի մեկնի ուղղակի Պոլիս գալու համար։

Դիմել առ գործակալս Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՏ ՐԻՋՕ
Թիւ 23—24, Քիւչիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա   377

ՖՐԵՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.
ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒ
Լիվըրբուլ և [illegible]

Անուանք	Թօնօ	Անուանք
Վիքդօրիան	10500	Ֆլավիան
Ռումէնեան	10500	Էճիբշիըն
Քէսդրիան	10500	Արըժ.ըն
Լանքասդրիան	9000	Ալճէրիան
Ֆիլատէլֆիա	9000	Արապիան
Գօլօմպիան	8000	Աթէնիան
Ծօրճիան	8000	Անտալուզիան
Պոստոնիան	8000	Ալգաշիըն
Ֆիրճինիան	8000	Լէսպիան
Ֆալէրնիան	3700	Մինեօ
Վավօնիան	3700	Օբօրթօ
Ֆլամինիան	3700	Լիսպօն
Ֆապիան	3500	

Ապրանքի տէրերէն կը խնդրուի իրե ապրանքն այլուր փոխադրելու կամ Ղա լաթիոյ մաքսատունէն հանելու համար ի րենց հրահանգը գրել շոգենաւին ժամ նումէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմ առ

ԷՏՎԱՐ ԼԱՖՈՆ
Ղալաթիա, քարափին
հին տեղը մաքսատ

600

РЭЮО   RUSS

NAVIGATION A VAPEUR ET
COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ
ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Կ. 1 14 Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի
Գ. 2 15 Իզմիր, Բիրէ, Աղեքսանդրիա 10ին միջօրէէն առաջ (հեռանալով Աղեքսանդրիա, Բօրթ-Սաի ֆա, Պէյրութ եւ Քօսս)
Ե 3 16 Օտէսա ժամը 10ին միջօրէէն առ
Ե 3 16 Ինէպօլու, Սինոպ, Սամսոն, Օրտու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Ռիզէ եւ Բաթում ժամը 4ին յետ միջօրէի
Ուր 4 17 Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի 5

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՈՔԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ

Ն. ՊԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

ՍՊԱՍՈՒԱԾ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

Օգոս. 20ին Անադոլի, Անատոլուի եզե

ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ

Օգոս. 21ին Անադոլի, Մարսիլիա՝

Տոմսեր ուղղակի Բարիզի համար.

Առաջին կարգի 245 ֆրանք. 2. կարգի 175 ֆրանք. Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալին Թօփ Հանէ Քարափի վրայ։   516   Թ. ՌԸԳՈՒԼ

ՔԻՒՆԱՐՏ CUNARD

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ

[illegible]

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ումպրիա	7718	Գոմնիա	4531
Էդրուրիա	7718	Սամարիա	3574
Սէրվիա	7391	Մարաթօն	2403
Ուլտօնիա	7268	Աղլաս	2393
Բավոնիա	5587	Սարակոսա	2166
Սէֆալօնիա	5517	Թարիֆա	2244
Կալլիա	4809	Բալմիրա	2144
Սիթիա	4557	Թրինիտատ	1996
Ալէբբօ	2143	Մոռօգգօ	1855
Քէտար	1876	Քամբանիա	12950
Շէրպուրկ	1614	Լուքանիա	12950
Գադալօնիա	4845		

Դիմել առ   ՃՕԼԻ և ՍԻԿԷՐ
Joly et Seager
Մէյմանէթլի խան, թիւ 6, 7, 8, Ղալաթիա, Քարա Մուսթաֆա փողոց 255

Արտօնատէր ԶԱՐԵՀ ԽՈՒՍՈՒՖԵԱՆ

—)(75)(—

ԹԷՕԴՕՐ ՈՒԱԴՍ—ՏԸՆԹԸՆ

ՕԼՈՒԻՆ

Զ.

ՈՒԻՏՖԱՅԻ ԵՐԳԸ

2

Յաճախ պատահած էր ինծի որ այս տեսակ պարագայի մը մէջ ոստիկանութիւնը օգնութիւն մը պէտք էր կարենալ ընել։ Օր մը Սքօթլանտ Եարտ գացի, սպայ մը տեսայ և անոր օգնութիւնը խնդրեցի։ Պատմութեանս ուշադիր մտիկ ընելէն յետոյ յարեց. «Բացակայ անձին բարեկամներուն կողմէ՞ կու գաք, պարոն».—

—Ես իր բարեկամն եմ, ըսի, իր միակ բարեկամը։

—Բնականաբար ըսել կ'ուզեմ թէ իր հայրը կամ մայրը կամ ուրիշ մօտաւոր մէկ ազգականը՞ կը ներկայացնէք։

—Որբ մըն է տղն, ազգական չունի բնաւ, պատասխանեցի։

—Երեսս նայեցաւ ուղղակի և յարեց «կը ցաւիմ պարոն որ ոչ ես ոչ ալ դատաւոր մը չենք կրնար բան մը ընել ձեզ օգնելու համար։

—Բան մը չէ՞ք կրնար ընել ինծի օգնելու համար, հարցուցի ցաւոտ։

—Բան մը չեմ կրնար ընել ձեզի օգնելու համար, պարոն. ժամանակաւ Սնովտոնի գագաթը ձեր տեսած մէկ աղջկան հետ նոյնացնելու մասին դժուարին կէտ մը որուն երբեմն Լոնտոնի փողոցներուն մէջ երգելը լսեր էք։

Երբ պաշտօնարանէն մեկնելու վրայ էի, յարեց. «Վայրկեան մը, պարոն։ Չեմ գիտեր թէ ինչպէս կրնամ այս պարագան ձեզի համար ձեռք առնել. բայց կրնամ ձեզի բան մը թելադրել։ Ինծի այնպէս կ'երեւայ որ լաւ կ'ընէիք հետապնդումներ ընելով Ժիփսիներուն մէջ։

—Ժիփսիներո՞ւն, ըսի, մեծ զարմանքով. երբ պաշտօնատեղիէն կը մեկնէի։ Եթէ գիտնայիք թէ որքան հետապնդումներ ըրած եմ արդէն Ժիփսիներուն մէջ, պիտի հասկնայիք թէ որչափ անօգուտ է ձեր թելադրութիւնը։

Շաբաթներ անցան այս կերպով, մօրաքրոջս հիւանդկախ կացութիւնը աւելի ծանր երեւոյթ մը ստացաւ։ Մայրս ալ շատ տկար էր միշտ։ Վերջէն հասկցայ որ իր տկարութիւնը՝ սրտին մէջ արդէն գտնուած հին կրքին ու հոն նոր տիրապետող խղճի խայթին միջեւ յառաջ եկած սոսկալի պայքարին հետեւանքն էր արդարեւ։ Անտարակոյս շատ վիճաբանութիւններ կ'ըլլային իրենց մէջ՝ իմ մասին։ Բացայայտ կերպով կրնայի տեսնել բաւական թէ երկուքն ալ կը կարծէին որ միտքս կը խանգարուէր տակաւ։

Գիշեր մը երբ պառկած կը մտածէի Ուինիֆրէտի աներեւութացման անլուծելի գաղտնիքին վրայ, յանկարծ խորհուրդ մը ինկաւ միտքս, խորհուրդ մը որ անկողնէն դուրս նետուիլ տուաւ ինծ։ Ինչ բան կրնար թելադրած ըլլալ սպային որ Ուինիֆրէտը Ժիփսիներուն հետ կապակից ընէ։ Ես իրեն պարզապէս ըսած էի Սնովտոնի վրայ աներեւութանալը և յետոյ նոյն Թատրոնին մօտ երեւնալը։ Բառ մը անգամ ըսած չէի Ժիփսիներու հետ իր կանուխէն ունեցած յարաբերութեանց մասին։ Արշալոյսին սպասեցի անհամբեր որպէս զի կարենայի երթալ նորէն Սքօթլանտ Եարտ։ Ու երբ այնպէս ալ ըրի և սպան տեսայ՝ առանց յառաջաբանի հարցուցի իրեն թէ ինչ բան պատճառ եղած էր իրեն Ժիփսիներուն հետ կապակից ընելու համար այս աղջիկը զոր կը փնտռէի։

—Պզտիկ Նորեյլսի կողովները զորս կը ծախէր ան, պատասխանեց։ Անոնք Ժիփսիներու ձեռքով կը շինուին յաճախ։

—Անտարակոյս ըսի, հեռանալով անկէ. ինչու չմտածեցի այս բանը։

Արդարեւ, Անգլիոյ և Ուէլսի մէջ մեր շրջագայութեանց միջոցին յաճախ տեսած էի որ Սինֆիի քոյրը Վայոլին և Բոնա Պոուէլ այս տեսակ կողովներ կը շինէին։ Ուինիֆրէտ վերջապէս Ժիփսիներուն մէջ կրնար ըլլալ, և Նըրամիտ Վայոթ Լըվըլ կրնար անոր հետ խորհրդաւոր կապ մը ունեցած ըլլալ. վասն զի կ'արհամարհէր զիս այնքան որքան կը սիրէր ոսկի դրամները զորոնք կրնար ձեռքէս խլել՝ փաղաքշական ձեւերով։ Եւ սակայն Անգլիոյ մէջ կային Հունգարացի Ժիփսիներ ալ՝ որոնք խենթ աղջիկներու վրայով ծանօթութիւններ ունէին, և Լէվըլները՝ Սինֆիի երաժշտական հակումներուն շնորհիւ՝ շատ լաւ յարաբերութիւն ունէին այն ատեն Հունգարացի խումբի մը հետ։

Է.

ՍԻՆՖԻԻ ԴԻՒԹՈՒԹԻՒՆԸ

1.

Ժիփսիները երբեք տեսած չէի զանոնք Կալէսի մէջ ձգելէս յետոյ և գիտէի թէ նոյն միջոցին անոնք կա՛մ իրենց շրջանը կ'ընէին Անգլիական տօնավաճառներու մէջ, կա՛մ հաստատուած էին Ժիփսի Տէլ կոչուած վիպական տեղ մը, Թինկըլը Մանօրի մօտ, ազգականնիս՝ Բէռսի Օլուինի սեպհականութիւնը՝ ուր յաճախ կ'երթային ամէնէն կանուխ տօնավաճառները լրանալէն պէս։

Հետեւեալ իրիկունը կրէյթ Իսթըրն երկաթուղւոյ կայարանը գացի և Ռինկթըն համար տոմսակս առնելով Ժիփսի Տէլ հասայ, ուր գտայ Լըվըլներն ու Պոուէլները։

Կալէսցի Ժիփսիներուն լաւագոյն դասակարգին հետ ընտանի ըլլալուս՝ այս տեղը ռոմանական հանգստութեան համար լաւագոյն տեղը կը թուէր։ Արդարեւ կրնար զարմացնել զանոնք որ ամէն ժիփսիական կեանք կ'ընկերացնեն այն չքաւորութեամբ որ Անգլիոյ մէջ, մանաւանդ Լոնտոնի մօտ՝ խիստ շատ անգամ ժիփսի կոչուած խառնակի թափառաշրջիկներու կեանքը կը ցուցնէ։ Սիրուն ձորակի մը մէջ ուրկէ կ'անցնէր օձապտոյտ գետ մը ուռենիներով եզերուած, և որ զարդարուած էր տեղ տեղ դժնիկի փուշերով՝ շարուած էին «Կենդանի Սայլերը» վաճառական Ռոմանուհիներուն, որոնք ձիավաճառներու ընկերացած էին դէպի Արեւելեան Անգլիոյ և Ներքին երկիրներու տօնավաճառները։

Սայլերուն քով կը գտնուէր միակ մեծ վրան մը որ շքեղութեան մասին բոլոր Ժիփսիութեան նախանձը կրնար գրգռել։ Դժնիկի թուփերուն ու խոտին վրայ պարզուած էր այդ վրանը նոր լուացուած ձիւնագոյն կտաւէ, փո նակ այն խեղճուկ քուրջերուն որոնք յաճախ տեսնուած են ժիփսիական բա կավայրի մը շուրջը։ Ձիերը ձորակին մէ ցրուած կը ճարակէին։

Շուտով զանազանեցի Սինֆիի կան կերպարանքը՝ կարմիր վարագոյ րով այն դեղին-նարնջագոյն շէկ նին մօտ, ուր հանգչած էր զիս Ջէյթըր դնել։ Պատուհանէն վրայ յին երկու տղեկներ Լըվըլ ը որոնք կարծես երեւակայական վարէին, և բոլոր ուժովին կը Բօնա Պոուէլին, որուն ծիծաղը ծըղրտական որպէս յայտէ՝ ցոյց թէ կը զուարճանար այս խաղէն տղեկներն ալ կը զուարճանային։ Սին կեցած էր սեւ մախիրի կոյտի մը վրայ և զբաղած էր կրակ վառելու որուն վր թէյամանը մը կը դնէր։

Ներս մտայ. և Սինֆին դէպ զիս ած ես անոր մօտն էի,

Բաներ մը կը մրմռար անհնազան կրակին, որպէս թէ կենդանի բան եղած ըլլար այն, և կը հարցնէր թէ ինչու կը մերժէ վառիլ թէյամանին տակ։ Զարմա րած նայուածք մը—մասամբ հաճոյքէ և մասամբ տագնապի պէս բանէ մը յառա եկած—նետեց վրաս, երբ զիս նշմարեց։

Թարգմ.   ՀՐԱՆՏ ԽԱՆՃԵԱՆ
(Շարունակելի)